

DOSSIER

**BUNDEL
148**

1/2018

constructiv

ARBEIDSONGEVALLEN IN DE BOUW

Arbeidsongevallen in de bouw

Bundel 148

Vervangt navb dossier
nr. 137 - Herziening 2018

De Constructiv dossiers zijn driemaandelijke uitgaven van Constructiv. In dezelfde reeks zijn nog andere dossiers beschikbaar (vroeger navb dossiers genoemd). De Constructiv dossiers bestaan ook in het Frans.

REDACTIE

Christian Depue, Veerle De Saedeleer, Guillaume Gioia, Véronique le Paige, Isabelle Lootens, Bram Lousbergh, Emmy Streuve, Isabelle Urbain, Nicolaas Van Leeuwen, Willem Van Peer, Evy Vinck.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Bruno Vandewijngaert - Constructiv
Koningsstraat 132/1 • 1000 Brussel
t +32 2 209 65 65
f +32 2 209 65 00
E-mail: info@constructiv.be
Website: www.constructiv.be

AANSPRAKELIJKHEID

Het redactiecomité van de Constructiv dossiers streeft steeds naar betrouwbaarheid van de gepubliceerde informatie, rekening houdend met de huidige stand van de regelgeving en de techniek. Noch het redactiecomité, noch Constructiv kunnen echter aansprakelijk worden gesteld voor de gepubliceerde informatie. De raadgevingen in deze publicatie ontslaan de lezer niet van de verplichting om de geldende regelgeving na te leven.

BESTELLINGEN EN TARIEVEN

Via www.constructiv.be
en gratis downloadbaar.

OPMAAK

Friso Claesen
www.psp.be

© Constructiv 2018

De reproductie van teksten en illustraties is toegestaan mits de uitdrukkelijke toestemming van de uitgever en duidelijke bronvermelding.

181503

INHOUD

1. Inleiding	4
2. Regelgeving	5
2.1. Overzichtstabel – na het incident of ongeval	6
2.1.1. Te ondernemen acties na een incident of een arbeidsongeval	6
2.2. Preventie van arbeidsongeval	7
2.3. Definities	8
2.3.1. Ongevallen – incidenten	8
2.3.2. Arbeidsongeschiktheid	11
2.4. Aangifte van ongevallen	11
2.5. Ongevallensteekkaart	13
2.6. Onderzoek en analyse van de arbeidsongevallen	13
2.6.1. Voor alle ongevallen	13
2.6.2. Voor ernstige ongevallen	14
2.6.3. Voor zeer ernstige ongevallen	16
2.7. Maandelijks verslag en jaarverslag van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk	16
2.8. Ondernemingen met verzwaarde risico's	17
2.8.1. Wat wordt er in deze regelgeving verstaan onder ondernemingen met verzwaarde risico's?	17
2.8.2. Hoe wordt de risico-index berekend?	17
2.8.3. Fasering van de maatregelen	18
2.8.4. Wie bepaalt de verzwaarde risico's?	19
2.8.5. Wat gebeurt er wanneer een onderneming de volgende twee jaren nog altijd een verzwaard risico inhoudt?	19
2.9. Organisatie van de eerste hulp	19
2.9.1. Codex, eerste hulp	20
2.9.2. KB Tijdelijke of mobiele bouwplaatsen	22
2.10. Spontane raadpleging van de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer	23
2.11. Verantwoordelijkheid bij arbeidsongevallen	23
2.11.1. Strafrechtelijke verantwoordelijkheid	23
2.11.2. Burgerlijke aansprakelijkheid	25
2.12. Posttraumatische begeleiding	27
2.13. Aangepast werk	28
2.14. Tegemoetkoming van Constructiv	30
2.14.1. Arbeidsongeval met een blijvende ongeschiktheid van 66 procent	30
2.14.2. Arbeidsongeval met dodelijke afloop	30
2.15. Statistieken	30
2.15.1. Op ondernemingsniveau	30
2.15.2. Op sectoraal niveau	33
2.15.3. Fedris	33
3. Analyse van de ongevallen / incidenten in de praktijk	34
3.1. Het belang van het bepalen van de oorzaken van incidenten en ongevallen	34
3.2. Het onderzoek en de analyse van de ongevallen in de praktijk	36
3.3. Concrete voorbeelden en acties	38
3.3.1. Beschrijving van de gebeurtenissen	38
3.3.2. Te ondernemen acties naar aanleiding van de gebeurtenissen	38
3.3.3. Analyse van de feiten en onderzoek	41
3.3.4. Wat had er moeten gebeuren om het ongeval te vermijden? Welke bijstuuringsmaatregelen?	42
4. De rechtstreekse en onrechtstreekse kosten van een arbeidsongeval	44
5. Conclusie	47
6. Bibliografie	48
7. Bijlages	49
7.1. Bijlage 1. Voorbeeld Constructiv-scan	49
7.2. Bijlage 2. Inhoud van de arbeidsongevallensteekkaart	50
8. Online referenties	64

1. INLEIDING

In de afgelopen jaren is de bouwsector veiliger geworden.

Volgens Constructiv, is de **daling van het aantal arbeidsongevallen** gedeeltelijk te danken aan een verhoogd veiligheidsbewustzijn in de bouwsector, onder andere dankzij:

- de uitwerking van een beter afgestemd welzijnsbeleid in de onderneming
- de veiligheids- en gezondheidscoördinatie
- veiligheidsevaluatiesystemen als VCA en BeSaCC
- de verschillende initiatieven van de overheid en Constructiv

Toch gebeuren er nog veel ongevallen in de bouwsector. Meermaals lees je in de krant artikels over arbeidsongevallen.

Enkele voorbeelden:

- val van dak
- val van steiger door falen van de bevestiging aan dakgoot
- verplettering door zware betonelementen
- bedwelmingsgas door gassen
- kanteling van bouwplaatsmachine

Wat zegt de wetgeving over dit thema? Wat moeten we doen bij een ongeval? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat deze ongevallen in de toekomst niet meer gebeuren? Wat is eenieder's rol? Wat zijn de gevolgen op menselijk en financieel vlak? Wie is verantwoordelijk? Dit dossier biedt elementen van antwoord op deze vragen, geïllustreerd met concrete voorbeelden.

2. REGELGEVING

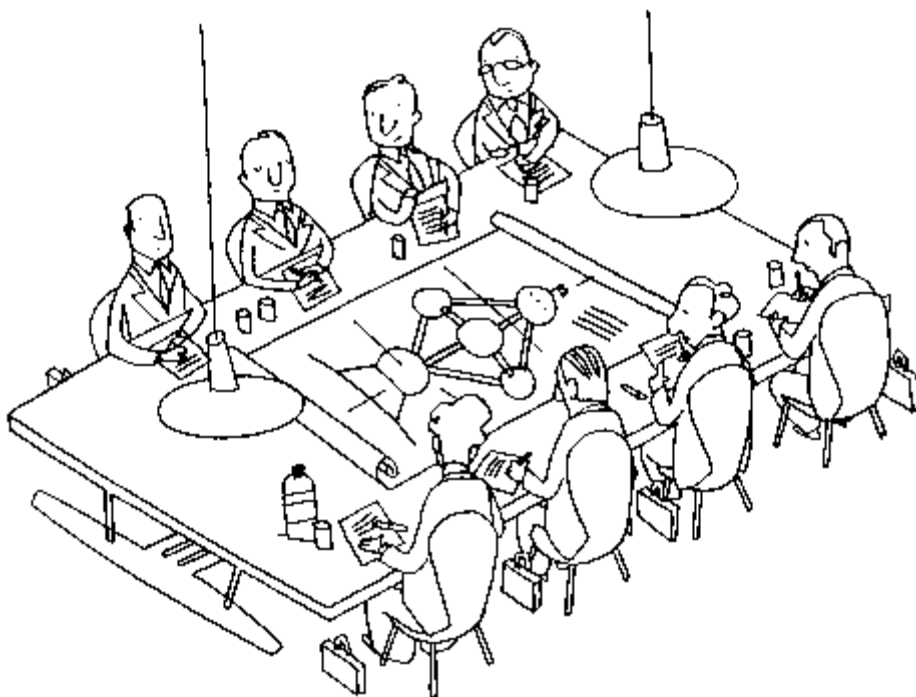
De regelgeving in verband met arbeidsongevallen bevindt zich voornamelijk in:

- de Arbeidsongevallenwet van 10.04.1971 (BS van 24.04.1971)
- de wet betreffende het welzijn op het werk van 04.08.1996 (BS van 18.09.1996)
- de codex over het welzijn op het werk

Het **hoofddoel** van de Welzijnswet en de Codex over het welzijn op het werk, is om de arbeidssituaties te verbeteren en het aantal arbeidsongevallen en de ernst ervan te verminderen. Daarvoor is het nodig dat bouwondernemingen inzetten op preventie, en daarbij vervult **iedereen** in de onderneming een **rol**: de werkgever, maar ook de hiërarchische lijn, de werknemers, de preventieadviseurs enz.

Verder moet de nadruk gelegd worden op de rol van de **veiligheids- en gezondheidscoördinatoren**, die van essentieel belang is in de context van een werf. In hun coördinatiedagboek moeten deze coördinatoren immers alle ongevallen noteren die zich voordoen op de werven die ze opvolgen. Ze moeten hier ook rekening mee houden bij het aanpassen van het veiligheids- en gezondheidsplan en bij het motiveren van de ondernemingen, opdrachtgevers en werknemers voor veilig werk.

Er zijn organisatorische structuren voorzien om de werkgever te helpen bij zijn verplichtingen, zoals de interne en externe diensten voor preventie en bescherming op het werk (**IDPB's en EDPB's**), de comités voor preventie en bescherming op het werk (**Comités PBW**), de syndicale afvaardiging enz.

2.1. Overzichtstabel – na het incident of ongeval

Verder in dit dossier komt de regelgeving uitgebreider aan bod, maar eerst geven we u in de onderstaande tabel alvast een totaalbeeld van deze regelgeving en een overzicht van de acties die ondernomen moeten worden na een incident of arbeidsongeval.

Voor elke actie bevat de tabel een verwijzing naar een bepaalde pagina van dit dossier, waar u er meer informatie over vindt.

2.1.1. Te ondernemen acties na een incident of een arbeidsongeval

To do		Soort ongeval / incident						
		Incident	Licht arbeidsongeval	Andere arbeidsongevallen of woon-werkongeval	Arbidsongeval met ongeschiktheid van minstens 4 dagen	Ernstig arbeidsongeval	Zeernstig arbeidsongeval	Ernstig arbeidsongeval op een tijdelijke of mobiele bouwplaats, ontstaan bij een aannemer die zelf een beroepsactiviteit uitoefent
	pagina in dit dossier	8	8	8 en 13	14	9 en 14	11 en 16	15
Aangifte aan de verzekering binnen de 8 dagen	11			✓	✓	✓	✓	
Ongevallensteekkaart of kopie van de aangifte van het ongeval bij de EDPB-gezondheidstoezicht	13				✓	✓	✓	
Omstandig of voorlopig verslag aan het Toezicht op het Welzijn op het Werk binnen de 10 dagen	14					✓	✓	
Onmiddellijke melding aan het Toezicht op het Welzijn op het Werk	16						✓	
Onderzoek door de hiërarchische lijn + voorstel voor maatregelen	13	✓		✓	✓	✓	✓	
Onderzoek door de preventieadviseur van de IDPB of EDPB	13	✓		✓	✓	✓	✓	
De IDPB of EDPB moet deelnemen aan de studie van de factoren die van invloed zijn op het ontstaan van ongevallen of incidenten en aan de studie van de oorzaken van elk ongeval dat een arbeidsongeschiktheid tot gevolg heeft gehad + maatregelen voorstellen	13	✓		✓	✓	✓	✓	
De afvaardiging van het Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk bezoekt de plaats van het ongeval	16					✓	✓	
Advies van het Comité PBW	14			✓	✓	✓	✓	
Vermelding in het maandelijks verslag van de IDPB	16			✓	✓	✓	✓	
Register in het jaarverslag van de IDPB	16		✓	✓	✓	✓	✓	
Vermelding in register interventies in het kader van eerste hulp	16		✓*	✓*	✓*	✓*	✓*	✓*
Melding door de bouwdirectie uitvoering aan het Toezicht op het Welzijn op het Werk binnen de 15 dagen	15							✓

* indien eerste hulp is toegediend

2.2. Preventie van arbeidsongeval

Elke onderneming moet een **preventiebeleid** invoeren dat aangepast is aan haar activiteiten en de bijbehorende risico's. Het sterke punt van de wetgeving inzake welzijn op het werk is dat ze gebaseerd is op de algemene preventiebeginselen, waarvan de hiërarchie belangrijk is. Deze principes zijn opgenomen in artikel 5 van de Welzijnswet.

Hiërarchie van de preventiemaatregelen

1. De risico's voorkomen
2. De risico's die niet kunnen worden voorkomen, evalueren
3. De risico's bij de bron uitschakelen of beperken
4. Wat gevaarlijk is, vervangen door wat niet of minder gevaarlijk is
5. Collectieve beschermingsmaatregelen verkiezen boven persoonlijke beschermingsmaatregelen
6. Het werk aanpassen aan de mens
7. Een beroep doen op de nieuwe technologieën bij het preventiebeleid
8. Prioriteit aan materiële maatregelen
9. De preventie plannen en organiseren
10. Informeren betreffende de overblijvende risico's
11. Zorgen voor opleiding en instructies geven aan de werknemers
12. De veiligheids- en gezondheidssignalisatie

Het beleid van de werkgever moet gepland en gestructureerd worden door middel van een **dynamisch risicobeheersingssysteem**, zoals beschreven in titel 2 'Algemene beginselen betreffende het welzijnsbeleid' van boek I van de codex over het welzijn op het werk. Bij dit systeem moet de werkgever **risicoanalyses** uitvoeren op basis waarvan preventiemaatregelen bepaald worden. De preventiemaatregelen hebben onder andere betrekking op de organisatie van de onderneming, de inrichting van de arbeidsplaats, de keuze van de arbeidsmiddelen, de noodprocedures bij situaties met een ernstig en onmiddellijk gevaar, de EHBO-maatregelen, brandbestrijding en de evacuatie van de werknemers.

Voor de planning van de verschillende doelstellingen stelt de werkgever een **vijfjaarlijks globaal preventieplan** op. Op basis van dit globaal preventieplan stelt hij ook een **jaarlijks actieplan** op.

In titel 2 'Algemene beginselen betreffende het welzijnsbeleid' van boek I van de codex ligt de nadruk op het onthaal van nieuwe werknemers, hun opleiding, de informatie die verspreid moet worden in verband met de risico's, de toe te passen preventiemaatregelen, de te volgen noodprocedures bij ernstig en onmiddellijk gevaar en eerste hulp.

2.3. Definities

In de regelgeving worden bepaalde begrippen gedefinieerd die we op verschillende plaatsen in dit dossier zullen gebruiken en die we dan ook van bij de start toelichten.

2.3.1. Ongevallen – incidenten

In hoofdstuk 3 van dit dossier vindt u voorbeelden bij de onderstaande definities.

Incident – bijna-ongeval

Bijna-ongevallen zijn incidenten die geen menselijke, materiële of milieuschade veroorzaakt hebben. Rekening houden met deze bijna-ongevallen is bijzonder belangrijk, want deze bijna-ongevallen brengen de tekortkomingen die tot een ongeval hadden kunnen leiden en de mogelijke - veel ernstigere - gevolgen die er hadden kunnen zijn, aan het licht. Het is dan ook belangrijk om hier stil bij te staan en na te denken over wat er ondernomen kan worden om te vermijden dat een dergelijke situatie zich opnieuw voordoet.

Licht ongeval

Een licht ongeval is het ongeval dat noch tot een loonverlies noch tot een arbeidsongeschiktheid heeft geleid voor het slachtoffer maar enkel zorgen heeft vereist waarvoor de tussenkomst van een geneesheer niet nodig was en die pas na het ongeval werden toegediend enkel op de plaats van uitvoering van de arbeidsovereenkomst (artikel 1, 4° koninklijk besluit van 12 maart 2003 tot vaststelling van de wijze en van de termijn van aangifte van een arbeidsongeval).

Het licht ongeval moet – in tegenstelling tot de andere arbeidsongevallen - niet worden aangegeven aan de verzekeringsonderneming op voorwaarde dat het geregistreerd werd in het register van interventies in het kader van eerste hulp (artikel 2, derde lid koninklijk besluit van 12 maart 2003 tot vaststelling van de wijze en van de termijn van aangifte van een arbeidsongeval).

Arbeidsongeval

Het begrip 'arbeidsongeval' is opgenomen in de Arbeidsongevallenwet van 10.04.1971 (BS van 24.04.1971).

In artikel 7 van deze wet wordt een arbeidsongeval gedefinieerd als "elk ongeval dat een werknemer tijdens en door het feit van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst overkomt en dat een letsel veroorzaakt. Het ongeval overkomen tijdens de uitvoering van de overeenkomst wordt, behoudens tegenbewijs, geacht als overkomen door het feit van de uitvoering van die overeenkomst".

In artikel 8 komt het ongeval aan bod dat zich voordoet op de weg naar en van het werk. Ook dit wordt beschouwd als een arbeidsongeval. De weg naar en van het werk is het normale traject tussen de verblijfplaats van de werknemer en de plaats waar hij werkt. Het traject blijft normaal wanneer de werknemer nodige en redelijkerwijze te verantwoorden omwegen maakt (de kinderen naar school brengen, carpooling, ...). Dit artikel bevat een opsomming van de types trajecten die gelijkgesteld worden met de weg naar en van het werk.

Artikel 9 bepaalt op zijn beurt dat: “wanneer de getroffen of zijn rechthebbenden benevens het bestaan van het letsel, een plotselinge gebeurtenis aanwijzen, het letsel, behoudens tegenbewijs, [wordt] vermoed door een ongeval te zijn veroorzaakt”. Hierbij moeten we opmerken dat elk ongeval aangegeven moet worden. Het is niet de taak van de werkgever, noch van iemand anders in de onderneming, om te beoordelen of het al dan niet om een arbeidsongeval gaat. Enkel de verzekeraar kan dit bepalen.

Volgens deze definities moeten de volgende elementen aanwezig zijn bij een ongeval om beschouwd te kunnen worden als een **arbeidsongeval**:

- een letsel (het kan ook gaan om schade aan protheses of orthopedische apparaten; brillen worden beschouwd als protheses)
- een uitwendige oorzaak
- een plotse gebeurtenis
- een gebeurtenis die voorkwam tijdens de uitvoering van de arbeidsovereenkomst
- een gebeurtenis die voortkwam door het feit van deze uitvoering

Ernstig arbeidsongeval

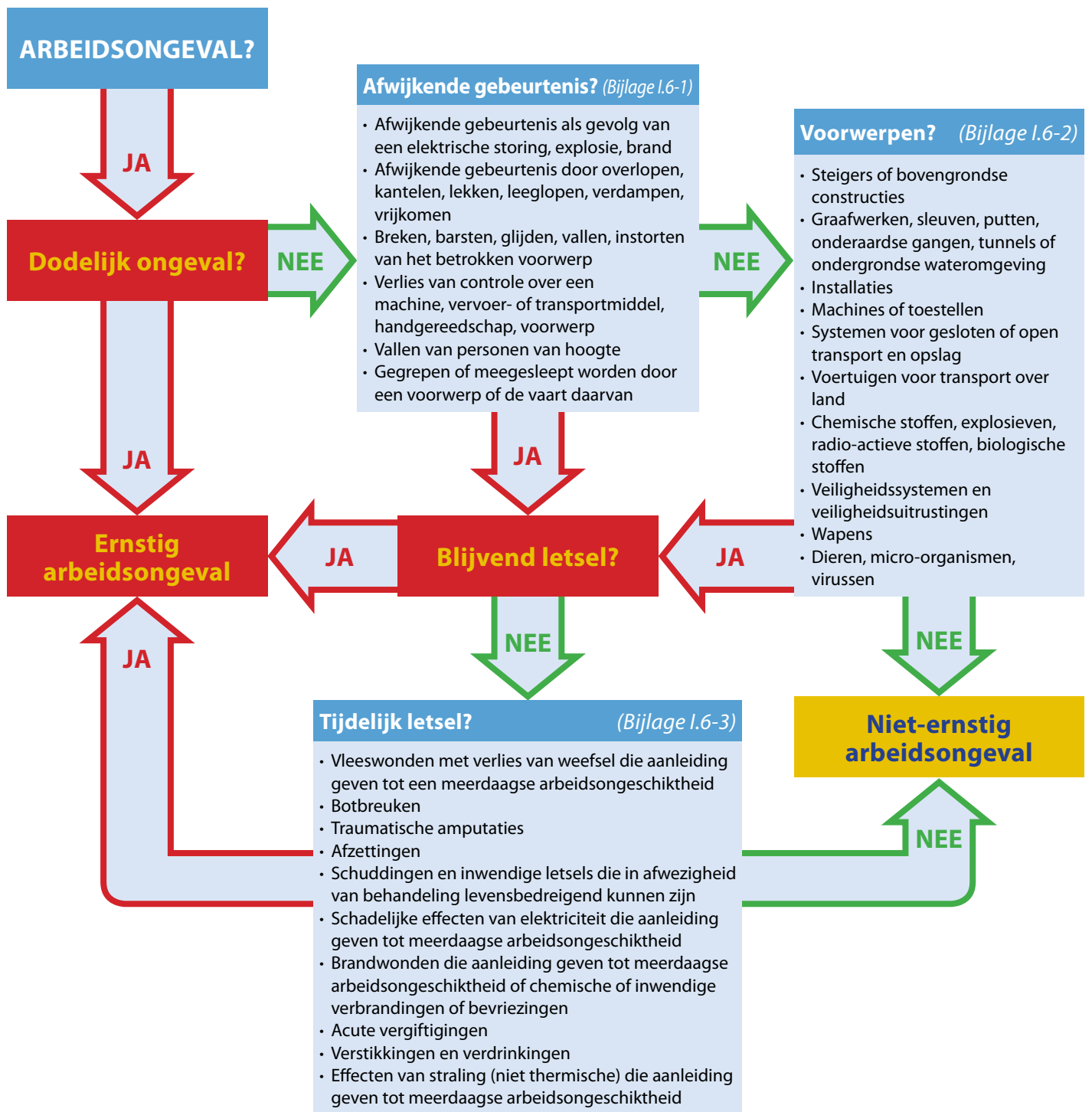
In artikel 94bis van de Welzijnswet wordt een ernstig ongeval gedefinieerd als “een ongeval dat zich op de arbeidsplaats zelf voordoet en dat wegens zijn ernst een grondig specifiek onderzoek vereist met het oog op het treffen van preventiemaatregelen die herhaling ervan moeten vermijden”.

Artikel I.6-2 van de codex (Maatregelen in geval van arbeidsongeval) vult de definitie uit de Arbeidsongevallenwet aan door te preciseren dat een arbeidsongeval als ernstig beschouwd wordt als het aanleiding gegeven heeft tot de dood of een arbeidsongeval was:

- waarvan het gebeuren in direct verband staat met een gebeurtenis die afwijkt van de normale uitvoering van het werk, bijvoorbeeld vallen van personen van hoogte, afwijkende gebeurtenissen door een elektrische storing, explosie, brand enz. (lijst met afwijkende gebeurtenissen opgenomen in Bijlage I.6-1)
- **of** waarvan het gebeuren in direct verband staat met het voorwerp dat bij het ongeval betrokken was, bijvoorbeeld steigers of bovengrondse constructies, sleuven, putten, ... (lijst met voorwerpen opgenomen in Bijlage I.6-2)
- **en** dat aanleiding heeft gegeven tot hetzij een blijvend letsel, hetzij een tijdelijk letsel, bijvoorbeeld botbreuken, amputaties, schuddingen enz. (lijst met letsels opgenomen in Bijlage I.6-3)

Als bijlage bij dit dossier vindt u de volledige lijst met de codes van de afwijkende gebeurtenissen, betrokken voorwerpen en tijdelijke letsels. (De codes die in aanmerking genomen worden bij het bepalen van de ernstige arbeidsongevallen, zijn in het rood aangeduid.)

Hieronder wordt deze definitie schematisch voorgesteld:

IN DE PRAKTIJK...

De FOD Sociale Zekerheid heeft een toepassing ontwikkeld waarmee bepaald kan worden of een arbeidsongeval overeenkomstig de wetgeving in verband met het welzijn op het werk als een ernstig arbeidsongeval beschouwd moet worden en waarmee ook de verplichtingen ten opzichte van de arbeidsinspectie bepaald kunnen worden:

www.socialsecurity.be > [Werkgevers](#) > [Sociale risico's](#) > [ASR - Aangifte sociale risico's](#) > [Arbeidsongevallen](#) > [Een module met vrije toegang.](#)

Zeer ernstig arbeidsongeval

Een ernstig arbeidsongeval wordt beschouwd als zeer ernstig als er blijvende letsels zijn of als dodelijk arbeidsongeval is (*Artikel 1.6-3 van de codex (Maatregelen in geval van arbeidsongeval)*).

2.3.2. Arbeidsongeschiktheid

In het kader van de regelgeving in verband met arbeidsongevallen kan de arbeidsongeschiktheid van tijdelijke of blijvende aard zijn.

Tijdelijke ongeschiktheid

Er is sprake van een **tijdelijke arbeidsongeschiktheid** wanneer de letsels die het gevolg zijn van een arbeidsongeval, nog aan evolutie onderhevig zijn.

De tijdelijke arbeidsongeschiktheid is volledig wanneer het slachtoffer gedurende een beperkte periode niet in staat is het beroep uit te oefenen dat hij op het ogenblik van het arbeidsongeval beoefende.

De tijdelijke arbeidsongeschiktheid is gedeeltelijk wanneer het slachtoffer naar medische maatstaven geacht wordt het beroep dat hij uitoefende op het ogenblik van het ongeval, te kunnen hernemen zonder dat hij zijn volledige arbeidsongeschiktheid in dat beroep heeft teruggevonden of wanneer de getroffene opnieuw kan worden tewerkgesteld in een aangepast beroep dat hem voorlopig kan worden opgedragen bij dezelfde werkgever.

Blijvende ongeschiktheid

De blijvende arbeidsongeschiktheid is geheel wanneer de getroffene elke mogelijkheid heeft verloren zich door zijn arbeid regelmatige inkomsten te verschaffen, ook al behoudt hij gebeurlijk een lichamelijke geschiktheid.

De blijvende arbeidsongeschiktheid is daarentegen gedeeltelijk wanneer het slachtoffer ondanks de gevolgen van het arbeidsongeval nog over een zeker concurrentievermogen beschikt op de algemene arbeidsmarkt.

2.4. Aangifte van ongevallen

Elke werkgever is verplicht om een **verzekeringpolis** af te sluiten bij een erkende verzekeringsonderneming.

IN DE PRAKTIJK...

Lijst van de arbeidsongevallenverzekeringen:

<http://fedris.be> > Werkgever / Arbeidsongevallen - Privésector > Verzekering > erkende verzekeringsonderneming.

De werkgever is verplicht om **elk arbeidsongeval** binnen de 8 dagen, te rekenen vanaf de dag die volgt op het ongeval, aan te geven bij zijn arbeidsongevallenverzekering (art. 62 van de Arbeidsongevallenwet en art. 2 van het KB van 12.03.2003 tot vaststelling van de wijze en van de termijn van aangifte van een arbeidsongeval).

Voor ongevallen met minder dan 4 dagen tijdelijke ongeschiktheid volstaat een vereenvoudigde aangifte.

De aangifteplicht bij de verzekeringsonderneming geldt niet voor lichte ongevallen die geregistreerd werden in het register van interventies in het kader van eerste hulp (artikel 2, derde lid koninklijk besluit van 12 maart 2003 tot vaststelling van de wijze en van de termijn van aangifte van een arbeidsongeval).

IN DE PRAKTIJK...

De aangiftes kunnen ofwel rechtstreeks bij de verzekeraar ingediend worden, ofwel via de website van de sociale zekerheid:

https://www.socialsecurity.be/site_nl/employer/applics/drs/fat/index.htm

Formulier voor de aangifte van arbeidsongevallen:

<http://fedris.be> > [Werkgever](#) > [Arbeidsongevallen - Privésector](#) > [Aangifte](#)

AANGIFTE VAN ARBEIDSONGEVAL		Versie 1/1/2012
Verzekeringsonderneming Nummer verzekeringspolis: Bijkomende ondervinding van het polisnummer: Tariefcode van de getroffen(e) (zie verzekeringspolis):		Ongevallensteekkaart: jaar nr. Nummer ongeval bij de verzekeraar: ASR-nummer: xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
<p>Stuur dit formulier, binnen de 8 dagen na het ongeval naar de verzekeraar, samen met het medisch attest van eerste verzorging (art. 62 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 en het KB van 12 maart 2003 tot vaststelling van de wijze en van de termijn van aangifte van een arbeidsongeval).</p> <p>Hoe en wanneer u de inspecteur bevoegd inzake de arbeidsveiligheid van het FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg op de hoogte moet brengen van een ernstige ongeval, vindt u in de artikelen 26 en 27 van het koninklijk besluit van 27 maart 1995 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.</p>		
WERKGEVER 1 Ondernemingsnummer: RSZ: 2 Naam en voornaam van handelsnaam: 3 Straat, nummer, bus: Postcode: Gemeente: 4 Activiteit van de onderneming: 5 Telefoonnummer van de contactpersoon: 6 Bankrekeningnummer IBAN: Fin. instelling:		ONGEVAL 21 Dag van het ongeval: datum: uur: 22 Datum van kennisgeving aan de werkgever: uur: 23 Aard van het ongeval: ☐ arbeidsongeval ☐ ongeval op de weg naar of van het werk 24 Werktijdsregeling van de getroffen(e) op de dag van het ongeval: van u. tot u. en van u. tot u. 25 Plaats van het ongeval: ☐ in de onderneming op het adres vermeld in veld 3 ☐ op de openbare weg. In bevestigend geval, betrof het een verkeersongeval?: ☐ ja ☐ neen Indien ja, van de twee laatste keuzes het aangekend, vermeld het adres (in geval van een mobiele werkplek kan u het bepalen tot de postcode en het nummer). Straat, nummer: Gemeente: Land: Wierfnummer: Gemeente: Land: 26 Waar (omgeving of soort plaats) bevond de getroffen(e) zich toen het ongeval zich voerdeed (bijvoorbeeld: ondergrondse: bouwplaats van een tunnel, lokale voor verkeer, kantoor, school, woonhuis, ziekenhuis, parkeerplaats, openbaar op het dak van een hotel, particuliere woning, roof, tuin; auto/weg; aan boord van een aangemeerd schip; onder water; enz.)? 27 Bepaal de algemene activiteit (soort werk) of de taak (in de ruime zin) die de getroffen(e) aan het verrichten was toen het ongeval zich voerdeed (bijvoorbeeld: verwerking van producten; opslag; grondverzet; nieuwbouw of sloop van een bouwwerk; werk in de landbouw of bosbouw; werk met levende dieren; verzorging; bijstand aan een persoon of aan personen; opleiding; aankopen; inkoop; verkoop; kunst; of de nevenactiviteiten van deze verschillende werkzaamheden, zoals installatie, konsulten, onderhoud, reparatie, schoonmaken, enz.). 28 Bepaal de specifieke activiteit die de getroffen(e) aan het verrichten was toen het ongeval zich voerdeed (bijvoorbeeld: werken aan de machine, werken met handgereedschap, besturen van een transportmiddel, grijpen, optillen, een voorwerp rollen, een last dragen, een doos sluiten, een ladder opgaan, lopen, gaan zitten, enz.) en de voorwerpen die daarbij betrokken voorwerpen (bijvoorbeeld gereedschap, machine, uitrusting, materialen, voorwerpen, instrumenten, stoffen, enz.). 29 Aan welk soort werkplek stond het slachtoffer op het moment van het ongeval? ⁽¹⁾ ☐ gebruikelijke werkplek of lokale eenheid ☐ occasionele of mobiele werkplek of onderweg voor rekening van de werkgever ☐ andere werkplek 30 Welke gebeurtenissen die afwijken van de normale gang van het werk, hebben tot het ongeval geleid? (bijvoorbeeld: elektrische storing; explosie; vuur; overlopen, kantelen, lekken, gasvorming, barsten, vallen of instorten van voorwerp; abnormaal starten of functioneren van een machine; verlies van controle over een transportmiddel of voorwerp; uitglippen of val van persoon; ongepaste handeling; verkeerde beweging; verassing; schrik; geweldpleging; aangevallen worden; enz.). Vermeld alle gebeurtenissen en de voorwerpen die daarbij een rol hebben gespeeld (bijvoorbeeld gereedschap, machine, uitrusting, materialen, voorwerpen, instrumenten, stoffen, enz.). 31 Laatste aflopende gebeurtenis die tot het ongeval heeft geleid ⁽²⁾ Code (1) Code (2)
GETROFFENE 7 INSZ (identificatienummer sociale zekerheid): 8 Naam: 9 Geboorteplaats: Geboortedatum: 10 Geslacht: ☐ man ☐ vrouw Nationaliteit: 11 Hoofdverblijfplaats = Straat, nummer, bus: Postcode: Gemeente: Land: Correspondentieadres (te vermelden indien verschillend van hoofdverblijfplaats) = Straat, nummer, bus: Postcode: Gemeente: Land: Telefoonnummer: 12 Taal van de correspondentie met de getroffen(e): ☐ Nederlands ☐ Frans ☐ Duits 13 Verwantschap met de werkgever: ☐ geen verwantschap ☐ eerste graad (ouders en kinderen) ☐ andere (vb. oom, grootouders) 14 Bankrekeningnummer IBAN: Fin. instelling: 15 Dimona-nummer van de tewerkstelling: 16 Datum van indiensttreding: 17 Duur van de arbeidsovereenkomst: ☐ voor onbepaalde duur ☐ voor bepaalde duur Is de datum van uitdiensttreding gekend?: ☐ ja ☐ neen Zo ja, datum van uitdiensttreding: 18 Gewoon beroep in de onderneming: ISCO-code: Hoe lang oefende de getroffen(e) dit beroep in de onderneming uit? ☐ minder dan één week ☐ één week tot één maand ☐ één maand tot één jaar ☐ langer dan één jaar 19 Is de getroffen(e) een uitzendkracht? ☐ ja ☐ neen Zo ja, het ondernemingsnummer van de gebruikende onderneming: Naam: Adres: 20 Werkte de getroffen(e) op het ogenblik van het ongeval in de instelling van een andere werkgever in het kader van werkzaamheden van een onderneming van buitenaf? ⁽¹⁾ ☐ ja ☐ neen Zo ja, het ondernemingsnummer van deze andere werkgever: Naam: Adres:		

Aangifte van arbeidsongevallen

2.5. Ongevallensteekkaart

Artikel I.6-12 van de codex (Maatregelen in geval van arbeidsongeval) bepaalt dat de werkgever ervoor moet zorgen dat de IDPB of EDPB een **ongevallensteekkaart** opstelt voor elk arbeidsongeval met **ten minste 4 dagen arbeidsongeschiktheid**, de dag van het ongeval niet inbegrepen (IDPB voor bouwondernemingen met meer dan 50 werknemers en ondernemingen met 20 tot 49 werknemers die een preventieadviseur niveau I of II hebben; EDPB voor de andere ondernemingen).

De inhoud van de fiche is opgenomen in Bijlage II.1-4 'Inhoud van de arbeidsongevallensteekkaart' van de codex (De interne dienst voor preventie en bescherming op het werk) (zie ook bijlage 3 bij dit dossier). De ongevallensteekkaart mag vervangen worden door een kopie van de **aangifte van het arbeidsongeval** op voorwaarde dat de gegevens in verband met het ongeval hierop ingevuld zijn.

Een kopie van de steekkaart of van de aangifte moet verstuurd worden naar de afdeling belast met het medisch toezicht (EDPB).

De ongevallensteekkaarten moeten **ter beschikking van het Comité PBW** gesteld worden, want ze worden ook gebruikt als ondersteuning bij de bespreking tussen de leden van het Comité PBW, die op deze manier op de hoogte gehouden kunnen worden en een relevant advies kunnen geven in dit verband (aanpassing van het globaal en jaarlijks actieplan, voorstellen om te vermijden dat dergelijke ongevallen in de toekomst opnieuw gebeuren, ...).

De steekkaarten moeten 10 jaar bewaard worden.

2.6. Onderzoek en analyse van de arbeidsongevallen

Bij de onderzoeken en analyses van arbeidsongevallen zijn meerdere personen betrokken die de oorzaken bepalen en maatregelen nemen om te vermijden dat dergelijke ongevallen zich in de toekomst nog voordoen.

2.6.1. Voor alle ongevallen

De leden van de hiërarchische lijn moeten de ongevallen en incidenten onderzoeken en maatregelen voorstellen om dergelijke ongevallen en incidenten te voorkomen (artikel I.2-11, 2° van de codex (Algemene beginselen betreffende het welzijnsbeleid)).

Artikel II.1-6 §1, 1°-d) van de codex (De interne dienst voor preventie en bescherming op het werk) bepaalt dat de **preventieadviseurs van de IDPB of EDPB**, in functie van de keuze van de onderneming, een onderzoek moeten voeren naar aanleiding van de arbeidsongevallen en incidenten die zich op de arbeidsplaats hebben voorgedaan.

Artikel II-1-4, 2° van de codex (De interne dienst voor preventie en bescherming op het werk) geeft de **IDPB of EDPB**, in functie van de keuze van de werkgever, de opdracht om deel te nemen aan de studie van de factoren die van invloed zijn op het ontstaan van ongevallen of incidenten en aan de studie van de oorzaken van doorslaggevende aard van elk ongeval dat een arbeidsongeschiktheid tot gevolg heeft gehad.

2.6.2. Voor ernstige ongevallen

Artikel 94ter van de Welzijnswet bepaalt dat **de werkgever van het slachtoffer** er na **elk ernstig arbeidsongeval** zorg voor moet dragen dat het ongeval onmiddellijk door zijn bevoegde **preventiedienst** onderzocht wordt en dat hij binnen de tien dagen een **omstandig verslag** (of een voorlopig verslag als niet alle elementen bekend zijn) moet bezorgen aan het Toezicht op het Welzijn op het Werk. In artikel II.1-10 §2 van de codex (De interne dienst voor preventie en bescherming op het werk) wordt bepaald welke dienst voor preventie en bescherming bevoegd is voor ongevallen met minstens vier dagen ongeschiktheid:

- de **IDPB of EDPB** voor bouwondernemingen uit groepen A (meer dan 200 werknemers), B (tussen 50 en 200 werknemers) en C (20 tot 49 werknemers) die een preventieadviseur niveau I of II in dienst hebben
- verplicht de **EDPB** voor de andere ondernemingen

Artikel I.6-4 van de codex (Maatregelen in geval van arbeidsongeval) bepaalt dat **de werkgever van het slachtoffer** de **IDPB of EDPB** op de hoogte moet brengen (afhankelijk van het geval, zie hierboven) wanneer er een ernstig arbeidsongeval is gebeurd en dat hij er zorg voor moet dragen dat deze dienst:

- het ongeval onmiddellijk onderzoekt
- de oorzaken ervan vaststelt
- preventiemaatregelen voorstelt om herhaling ervan te voorkomen
- hem hierover een omstandig verslag bezorgt

Arbeidsongeval

	Omstandig verslag ¹	Voorlopig verslag ²
Door de preventiedienst in te vullen gedeelte	Identificatie van de slachtoffers en hun werkgevers	Identificatie van de slachtoffers en hun werkgevers
	Gedetailleerde beschrijving van de plaats van het ongeval	Gedetailleerde beschrijving van de plaats van het ongeval
	Gedetailleerde omschrijving van de omstandigheden van het ongeval, inclusief beeldmateriaal	Eerste beschrijving van de omstandigheden van het ongeval
	Primaire oorzaken (= de materiële feiten die het ongeval mogelijk hebben gemaakt, inzonderheid een ontbrekend of niet correct gebruikt collectief of persoonlijk beschermingsmiddel, een ontbrekende of kortgesloten beveiliging van een machine)	Vastgestelde primaire oorzaken
	Secundaire oorzaken (= oorzaken van organisatorische aard, waardoor de primaire oorzaken zijn ontstaan, inzonderheid een niet uitgevoerde risico-evaluatie, een ontbrekende instructie, een gebrekkig toezicht op de naleving van instructies, een niet correct functionerende interne dienst voor preventie en bescherming op het werk)	
	Tertiaire oorzaken (= materiële of organisatorische oorzaken die zich bij derden situeren, inzonderheid een ontwerp- of fabricagefout aan een van buitenaf betrokken machine, een niet correct advies geformuleerd door een externe dienst voor preventie en bescherming op het werk of door een externe dienst voor technische controles op de arbeidsplaats)	
	Aanbevelingen om een herhaling van het ongeval te vermijden	
	Identificatie van de werkgever en de diensten voor preventie en bescherming op het werk die bijgedragen hebben tot de uitwerking van het verslag	
	Identificatie van de personen die het verslag hebben opgesteld	
	Identificatie van de personen aan wie een kopie van het verslag verstuurd werd	
Door de werkgever in te vullen gedeelte	Inhoud van de beslissing in verband met: <ul style="list-style-type: none"> • de maatregelen die genomen moeten worden om herhaling van het ongeval te vermijden (geselecteerd op grond van de aanbevelingen van de dienst voor preventie en bescherming op het werk en van het advies van het Comité PBW) • of de alternatieve maatregelen die ten minste hetzelfde resultaat garanderen (na overleg met de dienst voor preventie en bescherming op het werk en het Comité PBW) 	Gedetailleerd overzicht van de nog uit te voeren onderzoeken met vermelding van de materiële feiten waardoor geen omstandig verslag kan worden bezorgd.
	Actieplan, met de termijnen waarin de maatregelen toegepast zullen worden en de verantwoording van deze termijnen	
	Advies van het Comité PBW over de oorzaken die aan de basis liggen van het ernstig arbeidsongeval en over de maatregelen die voorgesteld zijn om herhaling ervan te vermijden	Bevindingen van de afvaardiging van het Comité PBW die zich na het ernstig arbeidsongeval onmiddellijk ter plaatse heeft begeven. Adviezen van het Comité PBW die al vastgelegd zouden zijn in goedgekeurde notulen op het ogenblik van het bezorgen van het voorlopige verslag aan de ambtenaar.

¹ ondertekend door de werkgever, binnen de tien dagen na het ongeval op papier of via om het even welk ander technologisch middel te bezorgen aan het Toezicht op het Welzijn op het Werk.

² als het niet mogelijk is om binnen de tien dagen een omstandig verslag te bezorgen. De reden voor het indienen van een voorlopig verslag moet aanvaard worden door het Toezicht op het Welzijn op het Werk. Ondertekend door de werkgever, binnen de tien dagen na het ongeval op papier of via om het even welk ander technologisch middel te bezorgen aan het Toezicht op het Welzijn op het Werk.

Wanneer het Toezicht op het Welzijn op het Werk binnen de tien dagen geen omstandig of voorlopig verslag ontvangen heeft, kan het een **deskundige** aanstellen (art. 94ter §4 van de Welzijnswet). De honoraria van deze deskundigen worden betaald door de arbeidsongevallenverzekering.

Ook in de volgende gevallen kan een deskundige aangesteld worden artikel I.6-7 van de codex (Maatregelen in geval van arbeidsongeval):

- als de toezichthoudende ambtenaren beschikken over aanwijzingen van een gebrekkige samenwerking tussen werkgevers, werknemers, uitzendbureaus en werfdirectie
- in complexe omstandigheden
- in geval van bijzonder ernstige arbeidsongevallen
- bij onwettige toestanden waarin een preventiedienst ontbreekt

De deskundige heeft de volgende opdrachten (art. 94quater van de Welzijnswet en artikel I.6-10 van de codex (Maatregelen in geval van arbeidsongeval):

- het ernstig arbeidsongeval onderzoeken, er de oorzaken van vaststellen en aanbevelingen formuleren om de herhaling van het ongeval te voorkomen
- de elementen van het onderzoek, de vastgestelde oorzaken en de geformuleerde aanbevelingen opnemen in een schriftelijk verslag
- het verslag meedelen:
 - o aan het Toezicht op het Welzijn op het Werk
 - o aan de werkgever van het slachtoffer
 - o aan de verzekeringsmaatschappijen

Naar aanleiding van zijn bezoek in het kader van het onderzoek van het ernstig arbeidsongeval is de deskundige verplicht om contact op te nemen met de preventieadviseur die verantwoordelijk is voor de IDPB.

Voor werkzaamheden op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen en werkzaamheden die uitgevoerd worden door buitenfirma's of uitzendkrachten, verplicht artikel 94ter van de Welzijnswet ook de **aannemers, gebruikers, uitzendbureaus, bouwdirecties belast met de uitvoering en zelfstandigen** die betrokken zijn bij het ernstig ongeval, om samen te werken om ervoor te zorgen dat het ongeval onmiddellijk onderzocht wordt en dat er niet enkel een omstandig verslag bezorgd wordt aan het Toezicht op het Welzijn op het Werk, maar ook aan al deze personen.

Zoals bepaald in artikel 54 van het KB van 25 januari 2001 betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, moet de **bouwdirectie belast met de uitvoering** elk ernstig ongeval op een tijdelijke of mobiele bouwplaats, overkomen aan een aannemer die er zelf een beroepsactiviteit uitoefent, boven-dien binnen de 15 dagen melden aan het Toezicht op het Welzijn op het Werk, met vermelding van:

- de naam, de voornaam en het adres van het slachtoffer
- de datum van het ongeval
- het adres van de tijdelijke of mobiele bouwplaats waar het ongeval zich heeft voorgedaan
- een bondige beschrijving van de opgelopen letsels
- een bondige beschrijving van de wijze waarop het ongeval is gebeurd
- de vermoedelijke duur van de arbeidsongeschiktheid

Het **comité voor preventie en bescherming op het werk** (in de bouwsector: de syndicale afvaardiging) moet een afvaardiging aanwijzen die zich onmiddellijk ter plaatse begeeft wanneer er een ernstig ongeval of incident plaatsgevonden heeft (artikel II.7-11 van de codex (Comités voor preventie en bescherming op het werk)). De aandachtspunten van de afvaardiging zijn: de oorzaken van het ongeval, de betrokken personen, de taak die uitgevoerd werd op het ogenblik van het ongeval, de gebruikte arbeidsmiddelen, de omgeving van de arbeidspost en de organisatorische maatregelen. De verschillende vaststellingen worden opgenomen in een verslag.

2.6.3. Voor zeer ernstige ongevallen

Ook voor **zeer ernstige arbeidsongevallen** zijn de bovenvermelde voorwaarden van toepassing, maar deze ongevallen moeten bovendien onmiddellijk via een geschikt technologisch middel aangegeven worden bij het Toezicht op het Welzijn op het Werk, met vermelding van:

- de naam en het adres van de werkgever
- de naam van het slachtoffer
- de datum en plaats van het ongeval
- de vermoedelijke gevolgen van het ongeval
- een korte omschrijving van de omstandigheden

2.7. Maandelijks verslag en jaarverslag van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk

Alle arbeidsongevallen moeten:

- aangegeven worden bij de verzekeringsmaatschappij* (zie vorige hoofdstuk)
- vermeld worden in het maandelijkse of driemaandelijkse **verslag** van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk (IDPB) (Bijlage II.1-2 'Inhoud van de maand- of driemaandelijkse verslagen' van codex (De interne dienst voor preventie en bescherming op het werk)):
 - o analyse van de arbeidsongevallensteekkaarten en de verslagen
 - o plaats van de ongevallen
 - o oorzaken en preventiemaatregelen
 - o evolutie van de frequentie en de ernst van de ongevallen
 - o plaats, oorzaken en preventiemaatregelen voor de arbeidsongevallen overkomen aan werknemers die geen werknemer zijn van de werkgever
- geregistreerd worden in het **jaarverslag** van de IDPB (Bijlage II.1-3 'Jaarverslag van de Interne dienst voor preventie en bescherming op het werk' van codex (De interne dienst voor preventie en bescherming op het werk)):
 - o aantal arbeidsongevallen
 - o frequentie- en ernstgraad (zie punt over arbeidsongevallenstatistieken in dit Constructiv dossier) - duur van de arbeidsongeschiktheid als gevolg van ongevallen

* *behalve de lichte arbeidsongevallen*

Belangrijk is dat voor lichte ongevallen er geen aangifteverplichting geldt noch een vermelding in het maandelijkse of driemaandelijkse verslag van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk (IDPBW). Lichte ongevallen dienen wel opgenomen te worden in het jaarverslag van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk (artikel 3 van het koninklijk besluit van 9 maart 2014 tot wijziging van een aantal bepalingen inzake interne diensten en eerste hulp met betrekking tot lichte ongevallen en bijscholing van hulpverleners).

2.8. Ondernemingen met verzwaarde risico's

Er zijn maatregelen ingevoerd die gericht zijn op ondernemingen waar **onevenredig veel** arbeids-ongevallen plaatsgevonden hebben ten opzichte van hun sector en ten opzichte van de privésector als geheel. Het doel hiervan is om deze ondernemingen te verplichten om in samenwerking met hun arbeidsongevallenverzekering een **actieplan** in te voeren. Hierbij gaat het om ondernemingen met een verzwaard risico.

In de wettelijke bepalingen over de verzwaarde risico's staan de verplichtingen van de werkgevers, de verzekeringsondernemingen en Fedris wanneer er een verzwaard risico wordt vastgesteld.

Deze bepalingen zijn opgenomen in :

- De artikelen 49bis en 49ter van de arbeidsongevallenwet van 10.04.1971
- Het KB van 23.12.2008 tot uitvoering van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 in verband met de onevenredig verzwaarde risico's

2.8.1. Wat wordt er in deze regelgeving verstaan onder ondernemingen met verzwaarde risico's ?

Ondernemingen houden een verzwaard risico in wanneer de risico-index ervan gedurende een observatieperiode van 3 jaar een bepaalde drempel overschrijdt, voor zover er in de loop van die observatieperiode ten minste 6 ongevallen zijn gebeurd met een tijdelijke ongeschiktheid van ten minste 4 dagen of een overlijden tot gevolg.

Die drempel wordt bereikt wanneer de risico-index van een onderneming op jaarbasis ten minste 3 keer de gemiddelde index van de activiteitssector van de onderneming en 5 keer de gemiddelde index van de privésector bedraagt in de loop van het laatste jaar en in ten minste één van de andere jaren van de observatieperiode. Tijdens die jaren moeten bovendien minstens 2 ongevallen hebben plaatsgevonden.

2.8.2. Hoe wordt de risico-index berekend?

De risico-index wordt berekend op basis van het **aantal ongevallen** en de duur van de **tijdelijke ongeschiktheid** als gevolg van die ongevallen. Enkel de ongevallen met een tijdelijke ongeschiktheid van ten minste 4 dagen (de dag van het ongeval niet inbegrepen) tellen mee, en de dodelijke ongevallen. Daarbij worden alleen de ongevallen op de arbeidsplaats en niet de ongevallen op de weg naar en van het werk meegerekend.

De risico-index wordt jaarlijks berekend en is gelijk aan (frequentie + ernst) gedeeld door de tewerkstelling, uitgedrukt in voltijdse equivalenten.

Frequentie

De som van het aantal dodelijke ongevallen en ongevallen met een tijdelijke ongeschiktheid van ten minste 4 dagen die tijdens het jaar in de onderneming zijn gebeurd, vermenigvuldigd met 4.

Ernst

De som van het aantal dagen volledige tijdelijke ongeschiktheid die het gevolg zijn van het totale aantal arbeidsongevallen met een tijdelijke ongeschiktheid van ten minste 4 dagen tot gevolg die tijdens het jaar in de onderneming zijn gebeurd.

De duur van de tijdelijke ongeschiktheid is beperkt tot 120 dagen per ongeval. Voor elk dodelijk ongeval worden 120 dagen meegerekend.

2.8.3. Fasering van de maatregelen

Voor de ondernemingen die die drempel bereiken, worden de wettelijke bepalingen toegepast op de 200 ondernemingen waarvan de risico-index het sterkst afwijkt van de gemiddelde risico-index van de activiteitensector waartoe de onderneming behoort tijdens het laatste jaar van de observatieperiode. Het doel ervan is de preventie van de arbeidsongevallen aan te moedigen.

Voorbeeld

In 2014 stelde onderneming A 25 voltijdse equivalenten (VTE) tewerk en in de periode 2012-2014 telde ze 15 arbeidsongevallen op de arbeidsplaats met een tijdelijke ongeschiktheid van ten minste 4 dagen tot gevolg. Dat is meer dan het bepaalde minimum van 6 ongevallen.

6 ongevallen zijn in 2014 gebeurd. Van die 6 ongevallen hebben er 3 geleid tot een tijdelijke ongeschiktheid van 5 dagen. De 3 andere ongevallen hebben geleid tot een tijdelijke ongeschiktheid van respectievelijk 8, 52 en 145 dagen.

De frequentie wordt berekend op basis van het aantal ongevallen met ten minste 4 dagen tijdelijke ongeschiktheid tot gevolg.

De frequentie voor 2014 is bijgevolg gelijk aan: $6 \text{ ongevallen} \times 4 = 24$.

Voor de ernst wordt het aantal dagen ongeschiktheid opgeteld van de 6 ongevallen van 2014 met ten minste 4 dagen tijdelijke ongeschiktheid tot gevolg. Voor het ongeval met 145 dagen tijdelijke ongeschiktheid als gevolg wordt de duur van ongeschiktheid beperkt tot 120 dagen.

De ernst voor 2014 is bijgevolg gelijk aan: $5+5+5+8+52+120 = 195$.

De risico-index (frequentie + ernst)/VTE is gelijk aan: $(24+195)/25 = 8,76$.

De index van de activiteitensector van de onderneming is gelijk aan 2,38; die van de privésector 0,93. Onderneming A heeft dus een risico-index die 3,68 keer hoger ligt dan de index van haar activiteitensector en 9,42 keer hoger dan de gemiddelde index van de privésector.

Als de risico-index van de onderneming ofwel in 2012, ofwel in 2013, ofwel in de loop van beide jaren ook ten minste 3 keer de index van de activiteitensector en 5 keer de index van de privésector bereikt heeft, wordt de onderneming als verzaamd risico beschouwd. Op voorwaarde dat de onderneming in het jaar dat het aan de voorwaarden voor de risico-index voldoet ook twee ongevallen gehad heeft met ten minste 4 dagen arbeidsongeschiktheid.

De onderneming zal de gevolgen van het verzaamd risico (een bijdrage betalen en een actieplan opstellen en uitwerken) echter pas moeten dragen als ze behoort tot de 200 ondernemingen waarvan de risico-index het sterkst afwijkt van de index van de activiteitensector voor 2014. Als de 200e onderneming in die rangschikking een risico-index heeft die bijvoorbeeld 3,80 keer hoger ligt dan de index van de activiteitensector, zal de onderneming in dit voorbeeld (index 3,68 keer hoger) niet worden opgenomen in de lijst die Fedris meedeelt aan de verzekeringsondernemingen.

2.8.4. Wie bepaalt de verzwaarde risico's?

Fedris berekent de risico-index van de privésector, van de activiteitensectoren en van de ondernemingen en maakt de **lijst** op van de ondernemingen die als **verzwaard risico** worden beschouwd.

Fedris baseert zich daarvoor op de gegevens in zijn gegevensbank die worden geleverd door de verzekeringsondernemingen. Die gegevensbank bevat ook de informatie over het aantal voltijdse equivalenten die de ondernemingen hebben aangegeven aan de Rijksdienst voor de Sociale Zekerheid (RSZ).

De ondernemingen worden geïdentificeerd op basis van het ondernemingsnummer (dat wordt toegekend door de Kruispuntbank van Ondernemingen). Een onderneming met verschillende vestigingen wordt daarbij als één enkele eenheid beschouwd. Er wordt naar haar activiteitssector verwezen met de NACE-code (4 cijfers) die door de RSZ werd toegekend. Als aan de onderneming verschillende codes werden toegekend, zal als referentie de code worden gebruikt die betrekking heeft op de activiteit van het grootste aantal van haar werknemers (uitgedrukt in voltijdse equivalenten).

2.8.5. Wat gebeurt er wanneer een onderneming de volgende twee jaren nog altijd een verzwaard risico inhoudt ?

De onderneming die de volgende twee jaren nog altijd een verzwaard risico inhoudt maar de **forfaitaire bijdrage** heeft betaald en een **actieplan** heeft opgesteld, wordt niet behandeld als een verzwaard risico bij de twee volgende selecties.

De onderneming die de volgende twee jaren nog altijd een verzwaard risico inhoudt en de forfaitaire bijdrage niet heeft betaald en/of geen actieplan heeft opgesteld, zal wel in aanmerking worden genomen wanneer de nieuwe lijst van verzwaarde risico's wordt opgemaakt.

2.9. Organisatie van de eerste hulp

De organisatie van de eerste hulp in bouwondernemingen is niet enkel verplicht, maar ook van cruciaal belang, want in deze sector zijn de risico's talrijk en liggen de frequentie en de ernst van ongevallen hoog. Als de eerste hulp goed georganiseerd is, kan er snel en efficiënt gereageerd worden bij een ongeval of wanneer iemand onwel wordt op de arbeidsplaats.

De regelgeving die van toepassing is op het gebied van eerste hulp, bevindt zich in:

- Titel 5 'Eerste hulp' van boek I van de codex
- bijlage III-A-13 van het KB van 25.01.2001 (BS van 07.02.2001) betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen

Eerste Hulp Kit

2.9.1. Codex, eerste hulp

Algemene verplichtingen van de werkgever

De voornaamste verplichtingen van de werkgever zijn:

- de werknemers die slachtoffer zijn van een ongeval of die onwel geworden zijn, zo spoedig mogelijk **eerste hulp** verlenen en een gespecialiseerde dienst alarmeren
- ervoor zorgen dat de **slachtoffers vervoerd** worden, hetzij naar het verzorgingslokaal, hetzij naar hun woning, hetzij naar een verzorgingsinstelling, voor zover de slachtoffers vervoerd kunnen worden
- de nodige **contacten** leggen met de diensten die gespecialiseerd zijn in medische noodhulp en reddingswerkzaamheden en met de verzorgingsinstellingen, zodat de slachtoffers zo snel mogelijk de gepaste medische hulp krijgen
- de hiervoor opgesomde **maatregelen toepassen** op aannemers, onderaannemers en andere personen die aanwezig zijn op de arbeidsplaats

De werkgever stelt, met de medewerking van de interne of externe dienst voor preventie en bescherming op het werk, in functie van de grootte van de onderneming en de verdeling van de taken tussen deze twee diensten, na **voorafgaand akkoord van het Comité PBW** en met de medewerking van de **preventieadviseur-arbeidsgeneesheer**, de volgende maatregelen vast:

- de procedures van eerste hulp uitwerken volgens de voorschriften van het intern noodplan. De procedures moeten zo worden uitgewerkt dat de slachtoffers van een ongeval of werknemers die onwel worden, zo snel mogelijk aangepaste hulpverlening kunnen krijgen. Deze procedures betreffen inzonderheid de wijze van informeren van de werknemers over de organisatie van de eerste hulp, het interne communicatiesysteem om zo snel mogelijk de personen te bereiken die belast zijn met het toedienen van de eerste hulp, de externe communicatie met de gespecialiseerde diensten, ...
- bepalen welke middelen nodig zijn voor de organisatie van de eerste hulp
- bepalen hoeveel werknemers ingezet moeten worden voor de organisatie van de eerste hulp en over welke kwalificaties ze moeten beschikken
- de specifieke risico's bepalen die verbonden zijn aan zijn activiteiten

De werkgever moet hierbij rekening houden met de aard van de activiteiten van zijn onderneming, de resultaten van de risicoanalyse, het aantal werknemers en de groep van risico's waaraan zij bloot-gesteld kunnen worden.

Uitrusting en organisatie

Na advies van de **preventieadviseur-arbeidsgeneesheer en het Comité PBW** bepaalt de werkgever welk basismateriaal nodig is, stelt hij de inhoud van de verbanddoos en de plaats waar dit materiaal zich bevindt, vast en bepaalt hij of er aanvullingen nodig zijn.

Het verzorgingslokaal is verplicht in alle ondernemingen die ingedeeld zijn in groep A, B of C, behalve als uit de risicoanalyse blijkt dat dit niet noodzakelijk is.

Specifiek voor de bouwsector ziet de indeling in groepen er als volgt uit:

- groep A: ondernemingen met meer dan 200 werknemers
- groep B: ondernemingen met 50 tot 199 werknemers
- groep C: ondernemingen met 20 tot 49 werknemers
- groep D: ondernemingen met minder dan 20 werknemers

In ondernemingen uit groep A, B of C bepaalt de werkgever het aantal werknemers die belast zijn met de eerste hulp en hun kwalificatie, na advies van de **preventieadviseur-arbeidsgeneesheer en het Comité PBW**, in functie van het aantal werknemers in de onderneming, de aard van de activiteiten van de onderneming en de resultaten van de risicoanalyse.

Deze personeelsleden zijn hulpverleners met een basisvorming, hulpverleners met een basisvorming en specifieke kennis en vaardigheden (als er specifieke risico's zijn in de onderneming), verpleegkundigen of andere aangeduide werknemers.

In ondernemingen uit groep D duidt de werkgever een of meerdere werknemers aan die belast zijn met het toedienen van de eerste hulp en die hiertoe zijn opgeleid, maar die niet de basisvorming voor hulpverleners moeten volgen hebben.

De werkgever houdt een register. De werknemer die een interventie doet in het kader van de eerste hulp, vermeldt:

1. zijn naam;
2. de naam van het slachtoffer;
3. de plaats, de datum, het uur, de beschrijving en de omstandigheden van het ongeval of het onwel worden;
4. de aard, de datum en het uur van de interventie;
5. de identiteit van eventuele getuigen.

Vorming en bijscholing

De vorming en bijscholing zorgen ervoor dat de hulpverlener de nodige kennis en de vaardigheden verwerft om de levensbedreigende medische toestand van personen te herkennen en daarbij de passende principes van eerste hulp toe te passen in afwachting van de gespecialiseerde diensten.

De basiskennis en -vaardigheden hebben betrekking op de basisprincipes (rol van de hulpverlener, basishygiëne, juiste analyse van de situatie, zorgen voorafgaand aan de evacuatie en procedure), ondersteuning van de vitale functies (acties in geval van bewusteloosheid, ademhalingsproblemen en cardiovasculaire problemen), eerste hulp in geval van andere aandoeningen (bv. vergiftiging, bloedingen, verwondingen, brandwonden).

De specifieke kennis en vaardigheden hebben betrekking op het verstrekken van eerste hulp aan werknemers die het slachtoffer zijn van een ongeval dat verband houdt met risico's die inherent zijn aan een specifieke activiteit van de werkgever en waarvoor de basiskennis en -vaardigheden inzake eerste hulp ontoereikend zijn.

De bijscholing kan om de twee jaar plaatsvinden, op voorwaarde dat de werkgever aantoont, op basis van een voorafgaandelijke risicoanalyse die ter beschikking wordt gehouden van de met het toezicht belaste ambtenaar, en na voorafgaand advies van de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer en van het Comité, dat een bijscholing georganiseerd om de twee jaar geen afbreuk doet aan de kennis en vaardigheden waarover de werknemers die hij als hulpverlener heeft aangeduid moeten beschikken.

Wanneer een werknemer aangeduid als hulpverlener niet heeft kunnen deelnemen aan een voorziene bijscholingssessie, moet hij een andere bijscholingssessie volgen binnen de 12 maanden die volgen op de oorspronkelijk voorziene bijscholing. Indien hij tijdens deze periode niet heeft kunnen deelnemen aan een andere sessie, wordt deze werknemer niet langer geacht te beschikken over de kennis en de vaardigheden bedoeld zoals hiervoor vermeld.

Titel 5 'Eerste hulp' van boek I van de codex bepaalt dat hulpverleners met succes een opleiding van minstens 15 uur en vervolgens een jaarlijkse bijscholing van minstens 4 uur gevolgd moeten hebben. Aan het einde van deze opleiding wordt een certificaat uitgereikt.

Deze opleiding is geen overbodige luxe: ze leert de hulpverleners de juiste reflexen en handelswijzen aan. Iedereen kan immers te maken krijgen met een ongeval of iemand die onwel wordt op de arbeidsplaats of in de privésfeer.

IN DE PRAKTIJK...

De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg stelt een lijst van instellingen die vorming en bijscholing over eerste hulp verstrekken, ter beschikking via www.werk.belgie.be > **Erkenningen** > **Lijst van instellingen** of werkgevers die vorming en bijscholing aan hulpverleners verstrekken (*Titel 5 'Eerste hulp' van boek I van de codex*).

Constructiv kent een sectorale tussenkomst toe voor deze opleidingen.

Voor meer info hieromtrent;

zie www.constructiv.be/nl-BE/Werkgevers/Opleiding.aspx;

Voor meer informatie over de sectorale tussenkomsten kunt u contact opnemen met het kantoor van uw regio; <http://www.constructiv.be/nl-BE/Regios.aspx>

2.9.2.KB Tijdelijke of mobiele bouwplaatsen

In het kader van deze specifieke risico's moet ook rekening worden gehouden met de **specifieke bepalingen inzake eerste hulp** die opgenomen zijn in punt 13 van bijlage III van het KB van 25.01.2001 betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen. Dit punt bepaalt onder andere dat de werkgever ervoor moet zorgen dat er op elk moment gekwalificeerd personeel aanwezig is om eerste hulp te verlenen.

Eerste hulp

1. De werkgever dient ervoor te zorgen dat er op elk moment gekwalificeerd personeel aanwezig is om eerste hulp te verlenen.
Er dienen maatregelen te worden getroffen om werknemers die betrokken zijn bij een ongeval of die plotseling onwel worden, te kunnen vervoeren voor medische verzorging.
2. Wanneer de omvang van de bouwplaats of de aard van de werkzaamheden dat noodzakelijk maakt, dienen een of meer ruimten beschikbaar te zijn voor het verlenen van eerste hulp.
3. De voor het verlenen van eerste hulp bestemde ruimten dienen te worden voorzien van de uitrusting en materialen die voor deze hulp absoluut noodzakelijk zijn en gemakkelijk met brancards toegankelijk te zijn.
Zij moeten worden gemarkeerd overeenkomstig de bepalingen betreffende de veiligheids- en gezondheidssignalering op het werk.
4. Ook op alle plaatsen waar de arbeidsomstandigheden dat vereisen dient materiaal voor eerste hulp aanwezig te zijn.
Dit materiaal dient te zijn voorzien van een passende markering en dient gemakkelijk bereikbaar te zijn. Het adres en het telefoonnummer van de plaatselijke eerste hulppost moeten duidelijk zichtbaar zijn aangegeven.

IN DE PRAKTIJK...

• Noodnummers

- Ziekenwagen - Politie - Brandweer: **112** (app 112 BE)
- Antigifcentrum: **070/245.245**
- Posttraumatische begeleiding (POBOS): **0800/11.0.11**

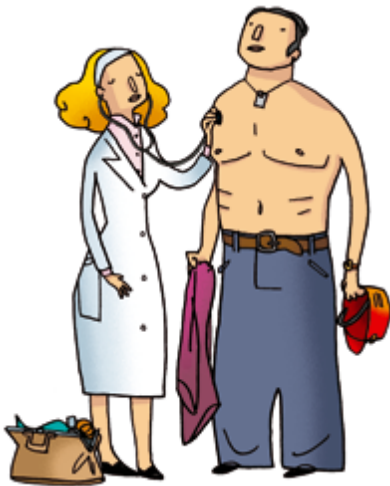
• Te verstrekken inlichtingen

- Precieze en volledige adres van de werf of de arbeidsplaats
- Aard van het ongeval
- Aantal gewonden
- Toestand van het slachtoffer of de slachtoffers
- Ontmoetingspunt om de hulpdiensten naar de juiste plaats te begeleiden

Haak niet in vooraleer u daarvoor de toestemming gekregen heeft.

Meer informatie hierover vindt u in de Preventiefiche 'Organisatie van de eerste hulp in de bouwonderneming'

<https://www.buildingyourlearning.be/learningobject/3878>

2.10. Spontane raadpleging van de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer

Artikel I.4-37 van de codex (Maatregelen in verband met het gezondheidstoezicht op de werknemers) bepaald dat een werknemer het recht heeft om de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer spontaan te raadplegen. Deze mogelijkheid is bijvoorbeeld belangrijk voor werknemers die een arbeidsongeval gehad hebben waarvan de letsels niet onmiddellijk zichtbaar zijn.

2.11. Verantwoordelijkheid bij arbeidsongevallen

Een arbeidsongeval als gevolg van onvoorzichtigheid of van inbreuken op de welzijnsreglementering doet opnieuw de vraag naar verantwoordelijkheid rijzen. Een (ernstig) arbeidsongeval leidt tot zowel strafrechtelijke verantwoordelijkheid als burgerlijke aansprakelijkheid.

2.11.1. Strafrechtelijke verantwoordelijkheid

Strafrechtelijke verantwoordelijkheid beteugelt inbreuken op regels die tot het strafrecht behoren. Kenmerkend voor deze regels is dat ze de openbare orde raken, wat betekent dat de partijen er in beginsel niet van kunnen afwijken via bijvoorbeeld een overeenkomst of dat ze zich niet via een verzekeringspolis kunnen indekken tegen het risico strafrechtelijk verantwoordelijk te worden gesteld. Strafrecht is tevens wettenrecht, wat betekent dat alleen gedragingen worden bestraft die vooraf expliciet bij wet strafbaar zijn gesteld.

Artikel 127 van het Sociaal Strafwetboek sanctioneert de **werkgever, zijn aangestelde of lasthebber** wegens een inbreuk op de Welzijnswet en zijn uitvoeringsbesluiten met een sanctie van niveau 4 wanneer deze inbreuk gezondheidsschade of **een arbeidsongeval** tot gevolg heeft gehad voor een werknemer¹.

¹ Voor meer informatie over het Sociaal Strafwetboek, zie: Nieuw Sociaal Strafwetboek op komst, navb info 2011/3 en: Administratieve geldboete na inbreuk welzijnsreglementering?, navb info 2012/2

Concreet betekent dit op het vlak van sanctionering het volgende:

Inbreuken	Gevangenisstraf en/of strafrechtelijke geldboete (inclusief opdeciepen)	OF	Administratieve geldboete (inclusief opdeciepen)
Niveau 4	6 maanden - 3 jaar gevangenis en/of € 4.800 - € 48.000		€ 2.400 - € 24.000

Bij inbreuken op de welzijnsreglementering zal eerst en vooral de rol van **de werkgever**¹ worden onderzocht, aangezien hij moet instaan voor het welzijnsbeleid in zijn onderneming, met als doel arbeidsongevallen te vermijden. Met werkgever wordt bedoeld: "diegene die, onder zijn gezag, werknemers tewerkstelt". Het bestaan van een arbeidsovereenkomst is niet vereist, wel de aanwezigheid van een gezagsrelatie. Werkgevers kunnen zowel natuurlijke personen als rechtspersonen (bvba, nv, ...) zijn. Deze laatsten kunnen naast de natuurlijke personen rechtstreeks strafrechtelijk vervolgd en bestraft worden².

De werkgever is dus **eindverantwoordelijke** voor het **welzijnsbeleid in zijn onderneming** en blijft verantwoordelijk voor zijn **eigen werknemers**. Hier moeten we opmerken dat het begrip werknemers ruim wordt omschreven. Het gaat niet alleen om personen die via een arbeidsovereenkomst verbonden zijn, maar ook om personen die anders dan krachtens een arbeidsovereenkomst onder het gezag werken van een andere persoon, om stagiairs, personen verbonden via een leerovereenkomst enz³.

Met **aangestelde** en **lasthebber** worden de personen bedoeld die binnen de onderneming een deel van het gezag van de werkgever op zich nemen en beslissingen op het vlak van welzijn op het werk nemen. Het onderscheid tussen aangestelde en lasthebber is dat een aangestelde het statuut van werknemer heeft, terwijl een lasthebber een contractuele relatie met de werkgever heeft die het hem mogelijk maakt zijn taak op een onafhankelijke wijze te vervullen. Uit rechtsleer en rechtspraak blijkt dat de **leden van de hiërarchische lijn** beschouwd kunnen worden als aangestelde of lasthebber.

Kenmerkend voor de leden van de hiërarchische lijn is immers dat zij in de ondernemingen beslissingen nemen op het vlak van welzijn op het werk. Dat blijkt ook uit hun opdrachten en taken, zoals vervat in artikel I.2-11 van de codex (Algemene beginselen betreffende het welzijnsbeleid). Zij zijn immers als het ware belast met de daadwerkelijke en concrete uitvoering van het welzijnsbeleid⁴. De hiërarchische lijn kan een brede waaier van personen omvatten, met name de projectleider, de werfleider, de ploegbaas, de brigadier van de werkplaats, de magazijnverantwoordelijke enz.

Naast de werkgever, die de eindverantwoordelijkheid draagt, heeft ook de hiërarchische lijn een belangrijke verantwoordelijkheid bij de preventie van arbeidsongevallen.

De hoedanigheid van hiërarchische lijn zal door de rechter steeds in concreto - op basis van alle dossier-elementen - moeten worden nagegaan⁵.

¹ Artikel I.2-13 van de codex (Algemene beginselen betreffende het welzijnsbeleid) bepaalt dat de verplichtingen opgelegd aan de leden van de hiërarchische lijn en de werknemers geen afbreuk doen aan het beginsel van de verantwoordelijkheid van de werkgever.

² Invoering van strafrechtelijke verantwoordelijkheid van rechtspersonen bij wet van 4 mei 1999

³ Artikel 2, §1, 1° van de Welzijnswet

⁴ Dit is het grote verschil met louter uitvoerende arbeiders, die louter handelen op bevel en op grond van artikel 128 van het Sociaal Strafwetboek dus niet vervolgd en veroordeeld kunnen worden, omdat ze niet beschouwd kunnen worden als aangestelde of lasthebber. Idem dito voor de preventieadviseur, die in het algemeen een louter adviserende bevoegdheid heeft.

⁵ PERSYIN, C. en VAN REGENMORTELE, A., *Het risico op aansprakelijkheid bij inbreuken op de welzijnsreglementering geanalyseerd, in De preventieadviseur van morgen, Intersentia, Antwerpen, p. 58*

Als het gaat om werkzaamheden **op een tijdelijke of een mobiele bouwplaats** (hoofdstuk V van de Welzijnswet), dan moeten **niet alleen de werkgevers, maar ook heel wat andere personen** de algemene preventiebeginselen toepassen (risico's voorkomen, evaluatie van de risico's die niet voorkomen kunnen worden, bestrijding van risico's aan de bron, vervanging van wat gevaarlijk is, door wat niet of minder gevaarlijk is, voorrang aan collectieve maatregelen, ...)¹.

Het betreft hier de opdrachtgever, de bouwdirectie ontwerp (architect/studiebureau), de bouwdirectie uitvoering (hoofdaannemer), de bouwdirectie controle (architect), de aannemer (werkgever, zelfstandige, werkgever die samen met zijn werknemers werkt op de bouwplaats), de veiligheidscoördinator-ontwerp, de veiligheidscoördinator-verwezenlijking en de werknemers², die allen betrokken zijn bij de welzijnsverplichtingen die verband houden met de werkzaamheden op een tijdelijke of mobiele bouwplaats³.

Bij niet-naleving van de verplichtingen uit hoofdstuk V van de Welzijnswet en het KB van 25 januari 2001 betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, kunnen elk van de bovenvermelde partijen (met uitzondering van de louter uitvoerende werknemer) op grond van **artikel 131 en 132 van het Sociaal Strafwetboek** strafrechtelijk verantwoordelijk worden gesteld wanneer de inbreuk een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer (sanctie van niveau 4 van toepassing).

Tot slot nog dit: ook in het kader van werkzaamheden op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen moet elke werkgever de veiligheids- en gezondheidsmaatregelen zelf naleven en doen naleven door zijn eigen werknemers⁴.

Bij een (ernstig) arbeidsongeval zal naast een vervolging op grond van het Sociaal Strafwetboek vaak ook een vervolging plaatsvinden op grond van **artikel 418 en volgende van het Strafwetboek** wegens een gebrek aan voorzorg⁵.

Artikels 418 t.e.m. 420 van het Strafwetboek bepalen dat **om het even wie** strafrechtelijk kan worden vervolgd wegens het onopzettelijk doden of het onopzettelijk toebrengen van lichamelijke letsels.

Naast een fout in hoofde van de dader (gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid) vereisen artikel 418 en volgende van het Strafwetboek dat er lichamelijke schade is berokkend en dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen de fout en de berokkende schade. De inbreuk op de welzijnsreglementering en de schending van de algemene zorgvuldigheidsplicht (goede huisvader) worden beschouwd als een fout in de zin van artikel 418 e.v. van het Strafwetboek.

2.11.2. Burgerlijke aansprakelijkheid

Naast de strafrechtelijke verantwoordelijkheid stelt zich ook de vraag wie bij een arbeidsongeval **de (materiële, lichamelijke, morele, ...) schade zal vergoeden**. Het betreft hier dus de vraag naar de burgerlijke aansprakelijkheid.

Een arbeidsongeval is ieder ongeval dat een werknemer overkomt tijdens en door het feit van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst en dat een letsel veroorzaakt⁶. Als het ongeval erkend wordt als arbeidsongeval, dan gelden voor de burgerlijke aansprakelijkheid in de privésector de regels uit de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971.

¹ Artikel 15 van de Welzijnswet

² Artikel 14 van de Welzijnswet

³ Zie navb vademecum De veiligheids- en gezondheidscoördinatie van tijdelijke of mobiele bouwprojecten, 2007

⁴ Artikel 31 van de Welzijnswet

⁵ PERSYN C. en VAN REGENMORTEL, A., oc, Intersentia, Antwerpen, 2009, p. 34

⁶ Artikel 7 van de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

Krachtens deze wet is elke werkgever verplicht een **arbeidsongevallenverzekering af te sluiten**. Het slachtoffer maakt op zijn beurt wettelijk aanspraak op een arbeidsongevallenvergoeding.

Anderzijds genieten de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber van **burgerlijke immuniteit en kunnen zij in gemeen recht niet meer door het slachtoffer of zijn rechthebbenden worden aangesproken voor de schade van het arbeidsongeval**. Deze burgerlijke immuniteit heeft een algemene draagwijdte en geldt ook voor de schadeposten die niet worden vergoed door de arbeidsongevallenverzekering (morele schade, schade boven het wettelijk plafond, ...).

Werkgever is de persoon die de getroffen werkelijk in dienst heeft genomen.

Lasthebbers zijn de personen die krachtens een overeenkomst gelast zijn rechtshandelingen te verrichten in naam en voor rekening van de werkgever (bijvoorbeeld zaakvoerders of bestuurders van de werkgevendende vennootschap).

Aangestelden zijn alle personen die onder leiding, gezag en toezicht staan van **dezelfde werkgever als de getroffene**, zoals bijvoorbeeld de leden van de hiërarchische lijn.

De Arbeidsongevallenwet voorziet evenwel zelf uitdrukkelijk in een aantal situaties waarin deze burgerlijke immuniteit **doorbroken** wordt. In deze gevallen blijft een vordering in gemeen recht mogelijk en moet het slachtoffer zelf het bewijs van fout, schade en oorzakelijk verband leveren.

Deze vordering moet gericht worden tegen¹:

- de werkgever die het arbeidsongeval opzettelijk heeft veroorzaakt of die opzettelijk een ongeval heeft veroorzaakt dat een arbeidsongeval tot gevolg heeft
- de werkgever in de mate waarin het arbeidsongeval schade aan goederen van de werknemer heeft veroorzaakt
- de lasthebber of aangestelde van de werkgever die het arbeidsongeval opzettelijk heeft veroorzaakt
- de personen, andere dan de werkgever, zijn lasthebbers of aangestelden (derden) die aansprakelijk zijn voor het ongeval
- de werkgever, zijn lasthebbers of aangestelden, wanneer het ongeval zich voordeed op de weg naar en van het werk
- de werkgever, zijn lasthebbers of aangestelden, wanneer het ongeval een verkeersongeval betreft
- de werkgever die de welzijnsreglementering 'zwaarwichtig' heeft overtreden en hierdoor de werknemers heeft blootgesteld aan het risico van arbeidsongevallen².

Grove miskening van de welzijnsreglementering kan dus leiden tot een burgerlijke vordering tegen de werkgever. Bovendien kan de werkgever de burgerlijke vordering afweren als hij aantoont dat de veiligheidsinstructies vooraf schriftelijk waren meegedeeld en dat hij ook de nodige veiligheidsmiddelen ter beschikking heeft gesteld³.

Hier moet wel benadrukt worden dat de arbeidsongevallenverzekering enkel geldt tussen een werkgever en zijn **eigen werknemers**.

Als een ongeval door de arbeidsongevallenverzekeraar niet erkend wordt als arbeidsongeval, geldt het gemene recht en kan het slachtoffer op grond van contractuele of buitencontractuele aansprakelijkheid een vergoeding van zijn schade bekomen.

¹ Artikel 46, §1 van de Arbeidsongevallenwet

² Artikel 46, §1 van de Arbeidsongevallenwet

³ Artikel 46, §1 van de Arbeidsongevallenwet

2.12. Posttraumatische begeleiding

Ondanks de vele inspanningen vallen er elk jaar een aantal incidenten of ernstige en zelfs dodelijke arbeidsongevallen te betreuren in de bouwsector. Dat veroorzaakt heel wat sociaal en psychisch leed bij het slachtoffer, de familie en werkmakers van het slachtoffer en de bedrijfsleiding. **Posttraumatische begeleiding** kan een grote hulp betekenen voor deze personen.

In de **bouwsector** zijn bijzondere maatregelen voorzien in verband met de posttraumatische begeleiding bij een ernstig of dodelijk arbeidsongeval en bij een werkgerelateerd incident met een psychisch trauma.

Op 10 februari 2011 heeft het Paritair Comité voor het Bouwbedrijf een **collectieve arbeidsovereenkomst (cao)** afgesloten met als titel Ongevallen die aanleiding kunnen geven tot posttraumatische begeleiding. De bedoeling van deze cao is de aandacht te vestigen op de psychologische gevolgen van een ernstig of dodelijk arbeidsongeval of een incident met een psychisch trauma voor wie er rechtstreeks bij betrokken is.

Wanneer er zich een ernstig of dodelijk arbeidsongeval of een incident met een psychisch trauma voordoet, kan de werkgever, zijn aangestelde of elke belanghebbende partij het ongeval of incident melden aan **POBOS** (mits een geneeskundige verklaring), zodat de posttraumatische begeleiding zo vlug mogelijk kan starten. De aanvraag moet gerechtvaardigd worden door een geneeskundige verklaring. De begeleiding wordt verzorgd door een ploeg van ervaren psychologen en sociaal assistenten die zorgen voor een crisisinterventie, eventueel gevolgd door een verdere begeleiding.

Personen die een beroep kunnen doen op begeleiding bij arbeidsongevallen en werkgerelateerde incidenten met psychisch trauma, zijn:

- het slachtoffer
- de werkgevers en arbeiders die ressorteren onder het toepassingsgebied van het Paritair Comité voor het Bouwbedrijf

Personen die een beroep kunnen doen op begeleiding bij arbeidsongevallen, met uitsluiting van werkgerelateerde incidenten met een psychisch trauma, zijn:

- inwonende gezinsleden
- wanneer het slachtoffer via een arbeidsovereenkomst verbonden is met een werkgever die niet tot de bouwsector behoort: enkel de arbeiders die ressorteren onder het toepassingsgebied van het Paritair Comité voor het Bouwbedrijf en die getuige waren van het arbeidsongeval
- woon-werkongeval met dodelijke afloop of met ernstige gewonden: enkel de inzittenden van het (bedrijfs)voertuig waarmee het arbeidsongeval is gebeurd.

In eerste instantie zal deze begeleiding op de bouwplaats gebeuren en later desgevallend bij de arbeider thuis, buiten de werkuren.

Het telefoonnummer van POBOS is 0800/11.0.11. U kunt ook hun website www.elfnulelf.be bezoeken.

Constructiv neemt de kosten die verbonden zijn aan de posttraumatische begeleiding, voor zijn rekening.

Op deze manier hoopt de bouwsector de impact van ernstige of dodelijke arbeidsongevallen voor de families en de rechtstreeks betrokken medewerkers, van wie het normale werkritme bruusk werd verstoord, te verkleinen.

P O B O S
T A L K A B O U T I T

2.13. Aangepast werk

Met **aangepast werk** wordt bedoeld: de wedertewerkstelling van fysiek arbeidsongeschikte arbeiders in het oorspronkelijke werk, al dan niet met een aangepaste werkpost of in een passend werk bij dezelfde werkgever.

Het gaat om fysieke arbeidsongeschiktheden die te wijten kunnen zijn aan:

- een arbeidsongeval
- een beroepsziekte
- een ziekte of ongeval in de privésfeer

Artikel 23 van de Arbeidsongevallenwet bepaalt dat, wanneer de tijdelijke arbeidsongeschiktheid gedeeltelijk is of wordt, de verzekeringsonderneming aan de werkgever kan vragen de mogelijkheid van een wedertewerkstelling te onderzoeken:

- hetzij in het beroep dat de getroffen voor het ongeval uitoefende
- hetzij in een passend beroep dat voorlopig aan de getroffen kan worden opgedragen

Deze **wedertewerkstelling** kan enkel gebeuren na een gunstig advies van de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer, wanneer dit advies wordt voorgeschreven door de titel 4 'Maatregelen in verband met het gezondheidstoezicht op de werknemers' van boek I van de codex of wanneer het slachtoffer zichzelf niet geschikt acht om het werk te hervatten.

Om de re-integratie in het arbeidsproces te bevorderen heeft de federale regering de wet van 13 juli 2006 houdende diverse bepalingen inzake beroepsziekten en arbeidsongevallen en inzake beroepsherinschakeling gepubliceerd.

In deze Beroepsherinschakelingswet wordt voor arbeidsongevallen de nadruk gelegd op de re-integratie van tijdelijk arbeidsongeschikten. De reden hiervoor is dat het dossier van deze tijdelijk arbeidsongeschikten in deze fase nog steeds actief is bij de verzekeringsonderneming en de eventuele tussenkomst van de arbeidsongevallenverzekeraar in het re-integratieproces de beste meerwaarde biedt.

Eén van de principes die de Beroepsherinschakelingswet introduceert, is het recht van de getroffen om gedurende de periode van **arbeidsongeschiktheid** een onderzoek bij de raadgeeneesheer van de verzekeringsonderneming aan te vragen om zijn mogelijkheden tot wedertewerkstelling en zijn resterende capaciteiten te bepalen (nieuw artikel 22bis). Op deze manier probeert de wetgever zowel de getroffen als de verzekeringsonderneming aan te sporen tot een gedeeltelijke werkhervatting of andere reclasseringsinspanningen. Het probleem is evenwel dat de diverse principes uit de Beroepsherinschakelingswet (met uitzondering van de bepalingen met betrekking tot de ziekte- en invaliditeitsverzekering) tot op heden niet in werking zijn getreden en dus dode letter zijn gebleven.

Blijvende arbeidsongeschiktheid sluit geen verdere pogingen tot wedertewerkstelling bij eenzelfde of een andere werkgever uit. Een werknemer die gedeeltelijk blijvend arbeidsongeschikt verklaard is, kan altijd zijn resterende mogelijkheden op de arbeidsmarkt te gelde maken zonder dat dit een financiële weerslag heeft op de verworven uitkering of rente wegens blijvende ongeschiktheid (invaliditeit).

Titel 4 'Maatregelen in verband met het gezondheidstoezicht op de werknemers' van boek I van de codex heeft tot doel de gezondheid van de werknemers te bevorderen en te behouden door risico's te voorkomen. Dit gebeurt door preventieve handelingen te stellen, waardoor de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer in staat is om onder meer de tewerkstellingskansen te bevorderen voor iedereen, inzonderheid door aan de werkgever aangepaste werkmethodes en aanpassingen van de werkpost voor te stellen en te zoeken naar aangepast werk, ook voor werknemers met een beperkte arbeidsgeschiktheid.

Deze titel voorziet ook in een onderzoek bij werkhervatting (artikel I.4-34). Na elke afwezigheid van minstens vier weken wegens eender welk ongeval, worden de werknemers die tewerkgesteld zijn aan een veiligheidsfunctie, een functie met verhoogde waakzaamheid, een activiteit met welbepaald risico, verplicht onderworpen aan een onderzoek bij werkhervatting.

Het onderzoek bij werkhervatting moet de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer in staat stellen na te gaan of de werknemer nog steeds geschikt is voor de werkpost die hij voordien bezette of de activiteit die hij voordien uitoefende, en in geval van ongeschiktheid, de in artikel I.4-33 bedoelde gepaste preventie- of beschermingsmaatregelen te nemen.

Deze **maatregelen** kunnen erin bestaan:

1. de duur, intensiteit of frequentie van de blootstelling aan deze agentia of deze belasting te verminderen
2. een herinrichting of aanpassing van de werkpost of activiteit en/of de werkmethodes en/of de arbeidsomstandigheden voor te stellen
3. vorming of informatie te verstrekken over de algemene preventie- en beschermingsmaatregelen die toegepast moeten worden
4. de gezondheid te beoordelen van alle werknemers die een analoge blootstelling hebben ondergaan of die werden tewerkgesteld aan gelijkaardige activiteiten
5. de risicoanalyse met betrekking tot de specifieke risico's van de werkpost of activiteit opnieuw uit te voeren, inzonderheid bij de toepassing van een nieuwe techniek, het gebruik van een nieuw product of de verhoging van het werkritme
6. de betrokken werknemer niet meer bloot te stellen aan een agens of belasting bedoeld in I.4-1, § 2, 3° of de werknemer tijdelijk over te plaatsen van zijn werkpost of de uitgeoefende activiteit

Alle werknemers met een arbeidsongeschiktheid van vier weken – en dus niet alleen de verplicht onderworpen werknemers – kunnen onder bepaalde voorwaarden **voorafgaand aan de werkhervatting** een bezoek vragen (artikel I.4-36).

2.14. Tegemoetkoming van Constructiv

Een **collectieve arbeidsovereenkomst (cao)** van het Paritair Comité voor het Bouwbedrijf kent tegemoetkomingen van Constructiv toe in geval van arbeidsongevallen met ernstige of dodelijke afloop van arbeiders die werken voor een onderneming die ressorteert onder het Paritair Comité voor het Bouwbedrijf. Het betreft de cao van 25 juni 2015 met als titel Tegemoetkomingen van Constructiv in geval van arbeidsongevallen met ernstige of dodelijke afloop, beroepsziekte, gewone ziekte of ongeval van gemeen recht.

2.14.1. Arbeidsongeval met een blijvende ongeschiktheid van 66 procent

Wanneer een arbeider een blijvende ongeschiktheid van 66 procent of meer overhoudt aan de gevolgen van een arbeidsongeval, kent Constructiv aan hem en zijn kinderen een eenmalige vergoeding toe.

2.14.2. Arbeidsongeval met dodelijke afloop

Bij een dodelijk arbeidsongeval springt Constructiv bij met financiële steun voor de naaste familie. Voor het jaar van het ongeval kent Constructiv een eenmalige vergoeding toe aan een van de rechthebbenden van de overleden arbeider. De kinderen van de werknemer die kinderbijslag ontvangen, hebben recht op een eenmalige uitkering en op een jaarlijkse vergoeding aan wezen.

2.15. Statistieken

De bouwsector is nog steeds een sector met een groot aantal arbeidsongevallen. Dat kunnen we besluiten uit een analyse van de arbeidsongevallenstatistieken. Aan de hand van deze statistieken kunnen we bijvoorbeeld de bouwsector vergelijken met andere sectoren, een onderneming vergelijken met de sector in zijn geheel en de evolutie van de sector en de onderneming volgen van jaar tot jaar. De statistieken zijn ook een **hulpmiddel** bij de keuze van **preventieve acties** voor de verbetering van het welzijn op het werk.

2.15.1. Op ondernemingsniveau

Elke onderneming beschikt over haar eigen statistische gegevens, waarmee zij de evolutie van prestaties op het vlak van welzijn op het werk nauwgezet kan opvolgen en waardoor zij eventueel de gepaste maatregelen kan nemen.

Hiervoor kunnen zijn er twee informatiebronnen ter beschikking:

- de reglementaire parameters
- de Constructiv-scan

Reglementaire parameters

De werkgever – in de praktijk is dit meestal de interne Dienst voor Preventie en Bescherming (IDPB) - heeft de wettelijke verplichting om een jaarverslag op te stellen. In dit verslag dienen de frequentie- en de ernstgraden te worden opgenomen. Deze verplichting en de te berekenen parameters zijn opgenomen in de Codex, Boek II, titel I. Deze wettekst verwijst naar de bijlage II 1-3 waarin de inhoud van het **jaarverslag** wordt weergegeven.

De verschillende **parameters** worden als volgt gedefinieerd:

- De **frequentiegraad (Fg)** is de verhouding van het totaal aantal ongevallen die de dood of een volledige ongeschiktheid van ten minste een dag, de dag van het ongeval niet meegerekend, voor gevolg hadden, welke tijdens de beschouwde periode werden opgetekend, vermenigvuldigd met 1.000.000, tot het aantal uren blootstelling aan het risico, hetgeen uitgedrukt wordt door de formule:

$$Fg = \frac{\text{aantal ongevallen} \times 1.000.000}{\text{aantal gewerkte uren}}$$

- De **werkelijke ernstgraad (Ewg)** is de verhouding van het aantal werkelijk verloren kalenderdagen ingevolge arbeidsongevallen, vermenigvuldigd met 1.000, tot het aantal uren blootstelling aan het risico, hetgeen uitgedrukt wordt door de formule:

$$Ewg = \frac{\text{aantal verloren kalenderdagen} \times 1.000}{\text{aantal gewerkte uren}}$$

- De **globale ernstgraad (Egg)** is de verhouding van het aantal werkelijk verloren kalenderdagen, vermeerderd met het aantal dagen forfaitaire werkongeschiktheid, vermenigvuldigd met 1.000, tot het aantal uren blootstelling aan het risico, hetgeen uitgedrukt wordt door de formule:

$$Egg = \frac{(\text{aantal verloren kalenderdagen} + \text{forfaitaire dagen}) \times 1.000}{\text{aantal gewerkte uren}}$$

Voor het aantal dagen forfaitaire ongeschiktheid verwijzen we naar bijlage II.1-4 van boek II van de Codex.

Hieronder enkele voorbeelden uit deze lijst:

- Dood: 7500
- Volledige blijvende ongeschiktheid: 7500
- Verlies van een arm boven de elleboog: 5450
- Verlies van een arm aan of onder de elleboog: 4900
- Verlies van de hand: 4450
- Verlies van een voet: 3750
- Verlies van het gezicht van een oog: 2800
- Verlies van het gehoor van twee oren: 6000

De frequentie- en ernstgraad van de onderneming zijn interessant om te bestuderen, want door ze te vergelijken met de voorgaande jaren kunnen we de evolutie van de arbeidsongevallen in de onderneming zien en eventueel de acties die gevoerd moeten worden om de situatie te verbeteren in de komende jaren, bijsturen of aanpassen.

Constructiv heeft de Constructiv-scan ontwikkeld om op een klantvriendelijke manier een aantal gegevens ter beschikking te stellen van de bouwbedrijven in paritair comité 124. De bedrijven krijgen daarbij een toelichting -op maat- door een regionaal medewerker van Constructiv. De scan laat toe het bedrijf te benchmarken over verschillende parameters heen, waaronder ook de arbeidsongevallen.

Voor de arbeidsongevallen maakt de Constructiv-scan gebruik van de volgende drie parameters die eveneens een beeld geven van de evolutie van het welzijn op het werk in de onderneming.

- De **frequentiemeter arbeidsongevallen (FA)** is een maat voor het aantal 'ernstige' arbeidsongevallen (meer dan 30 dagen werkverlet) in een bepaalde periode. Deze parameter wordt als volgt berekend:

$$FA = \frac{AO (> 30 \text{ dagen verlet}) \times 10.000}{\text{aantal gewerkte dagen}}$$

- De **verletmeter arbeidsongevallen (VA)** is een maat voor het werkverlet ten gevolge van 'ernstige' arbeidsongevallen in een bepaalde periode. Deze parameter wordt als volgt berekend:

$$VA = \frac{\text{verloren dagen (> 30 dagen)} \times 1.000}{\text{aantal gewerkte dagen}}$$

- De **globale verletmeter (GV)** is een maat voor het werkverlet ten gevolge van 'lichtere' arbeidsongevallen (minder dan 30 dagen werkverlet), enerzijds, en ziekte, anderzijds. Deze parameter wordt als volgt berekend:

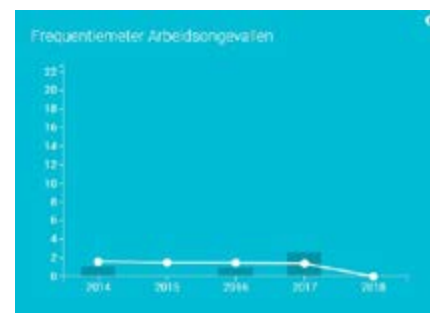
$$GV = \frac{\text{verloren dagen (ziekte of ongeval < 30 dagen)} \times 1.000}{\text{aantal gewerkte dagen}}$$

Om deze parameters te bepalen, maakt Constructiv gebruik van de gegevensstromen uit de DmfA-aangiftes die op kwartaalbasis een update kennen. De gegevens die hiervoor gebruikt worden zijn:

- Het aantal arbeidsongevallen met meer dan 30 dagen arbeidsongeschiktheid tot gevolg
- Het aantal dagen werkverlet ten gevolge van arbeidsongevallen met meer dan 30 dagen werkverlet
- Het aantal dagen werkverlet ten gevolge van arbeidsongevallen met meer dan 7 dagen werkverlet (maar minder dan 30) of ten gevolge van ziekte
- Het aantal gewerkte dagen

Constructiv heeft deze parameters voor bouwondernemingen niet enkel ter beschikking op ondernemingsniveau, maar ook op het niveau van gewest, provincie, subsector en bedrijfsgrootte .

De Constructiv-scan is dan ook een instrument dat ondernemingen toelaat om hun prestaties op het vlak van welzijn te vergelijken met de globale cijfers van de subsector waartoe zij behoren (op basis van de NACE-code) en met de globale cijfers van het geheel van de bouwsector.

De analyse van de hierboven besproken parameters enerzijds, gecombineerd met de vaststellingen tijdens werfbezoeken van Constructiv-adviseurs anderzijds laat ook toe om na te gaan welke de belangrijkste verbeterpunten zijn voor de geanalyseerde periode. Deze verbeterpunten kunnen dan worden opgenomen in een actieplan om het algemeen preventiebeleid van de bouwonderneming te optimaliseren. Dit plan kan ook worden besproken met de vertegenwoordigers van de werknemers en met de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk.

2.15.2. Op sectoraal niveau

Het is interessant om de sector waar we deel van uitmaken, te kunnen vergelijken met:

- **andere sectoren**
- **de bouwsector in zijn geheel**
- **de subsector** waar de onderneming deel van uitmaakt

Daarvoor kan, naast de Constructiv-scan, ook nog **de analyse van Fedris** gebruikt worden.

2.15.3. Fedris

Fedris, het federaal agentschap voor beroepsrisico's, analyseert de inlichtingen die het ontvangt van de arbeidsongevallenverzekeringen. Fedris stelt jaarlijks voor alle sectoren een sectoriële fiche samen. In deze fiche worden onder andere de volgende zaken nader bepaald:

- het aantal arbeidsongevallen met dodelijke afloop of blijvende ongeschiktheid volgens graad van invaliditeit
- de frequentie- en ernstgraad volgens de NACE-codes tot 2 posities en de vergelijking over meerdere jaren
- het aantal ongevallen met meer dan 30 dagen tijdelijke ongeschiktheid volgens de leeftijd van het slachtoffer;
- het aantal ongevallen met meer dan 30 dagen tijdelijke ongeschiktheid volgens de grootte van de onderneming
- de belangrijkste oorzaken van de ongevallen met dodelijke afloop of blijvende ongeschiktheid tot gevolg.

Deze sectoriële fiches zijn terug te vinden op de website van Fedris:

<https://fedris.be/nl/professional/privesector/statistieken/sectorfiches>

3. ANALYSE VAN DE ONGEVALLEN / INCIDENTEN IN DE PRAKTIJK

3.1. Het belang van het bepalen van de oorzaken van incidenten en ongevallen

Een ongeval gebeurt nooit toevallig! Het noodlot of pech kunnen nooit argumenten zijn om een ongeval goed te praten en niets te doen aan het gebrek aan organisatie. Een ongeval is immers altijd het gevolg van meerdere risicofactoren (situatie van latent gevaar waaraan de werknemer *blootgesteld* wordt), in combinatie met een aaneenschakeling van abnormale gebeurtenissen, zowel op materieel als op menselijk vlak.

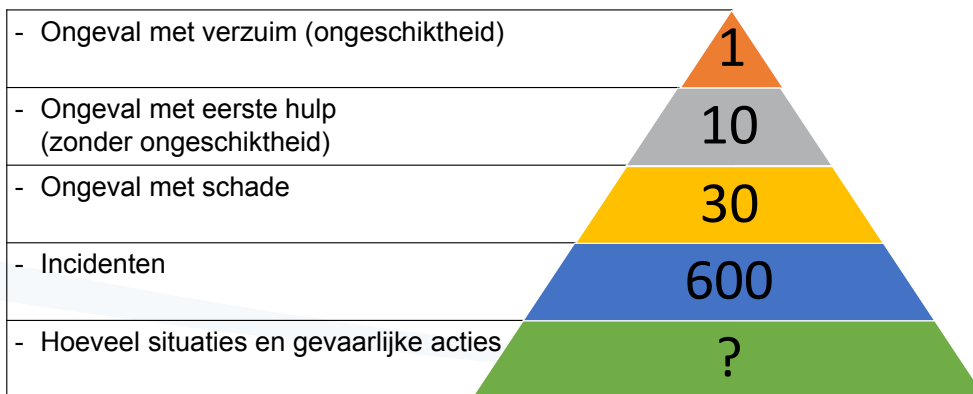
Voorbeeld 1:

- 1) Latente situatie: Pierre is metselaar en werkt op een steiger zonder voetplint. Over de volledige steiger liggen een groot aantal bakstenen verspreid. Jan draagt dan weer geen helm en werkt dicht bij de voet van de steiger.
 - 2) Abnormale gebeurtenissen: Pierre stoot met zijn voet tegen een baksteen.
- 1) + 2) hebben tot gevolg dat de baksteen op Jans hoofd valt.

1 Elke gelijkenis tussen de in dit voorbeeld beschreven feiten en gebeurtenissen of personen die werkelijk bestaan hebben, berust op louter toeval.

Door de gebreken, fouten, afwijkingen en tekortkomingen op te sporen die aan de basis van een ongeval liggen, kan vermeden worden dat een dergelijk ongeval zich opnieuw voordoet. Bovendien heeft deze **analyse** een verplicht karakter en is ze een van de **taken van de IDPB**.

Ook incidenten moeten opgevolgd worden. De analyse hiervan is net zo belangrijk (en verplicht) als die van ongevallen. In het onderstaande schema wordt geïllustreerd hoe een gelijkaardige oorzaak ongevallen met een verschillende mate van ernst kan veroorzaken. Uit de studie van Bird (1969) is gebleken dat er zich statistisch gezien voor elk ongeval met letsel en arbeidsongeschiktheid 600 incidenten (*of bijna-ongevallen*) voordoen.

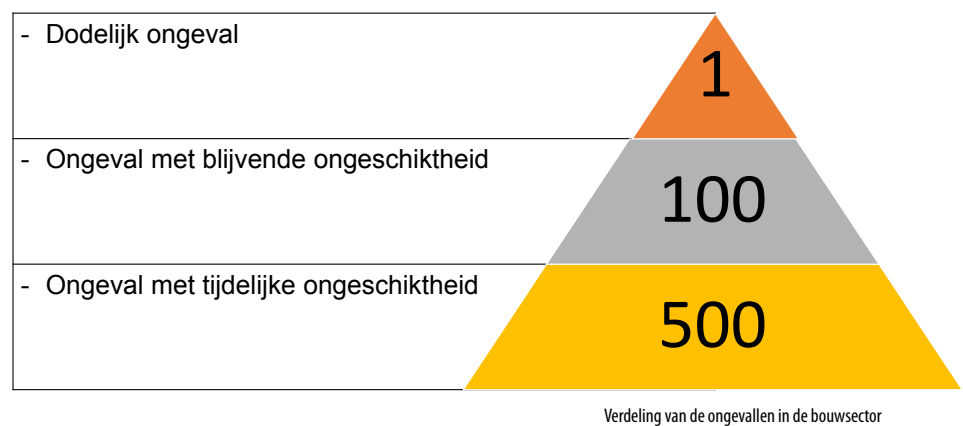

Veiligheidspiramide of driehoek van Bird

Op die manier heeft Bird aangetoond dat het weinig efficiënt is om enkel actie te ondernemen na een ongeval met verzuim, aangezien dit type ongevallen vrij weinig voorkomt in vergelijking met het aantal incidenten. Bovendien houdt elk ongeval met verzuim verband met een groot aantal incidenten die zich eerder voorgedaan hebben. Door **de oorzaken van incidenten** zonder gevolg (*helemaal geen materieel verlies of lichamelijke schade*) op te sporen en voor de nodige bijsturingsacties te zorgen, kan dus vermeden worden dat er zich ernstigere ongevallen voordoen.

Naast incidenten speelt ook de vaststelling van **gevaarlijke situaties en handelingen** een zeer belangrijke rol in het preventiebeleid. Enkel door in te werken op de onderste lagen van de piramide kunnen ongevallen op de hogere niveaus vermeden worden.

Als we dit onderzoek verder uitdiepen en in detail kijken naar de top van de piramide van Bird, kunnen we uit de analyse van de cijfers van het Fedris voor de periode 2000-2010 afleiden dat er zich in de bouwsector één dodelijk ongeval voordoet voor ongeveer 100 ongevallen met blijvende ongeschiktheid (handicap) en ongeveer 500 ongevallen met tijdelijke ongeschiktheid.

Dat betekent dus dat er zich één dodelijk ongeval voordoet voor elke 36.000 incidenten en nog veel meer gevaarlijke situaties en handelingen ...

**Hoeveel gevaarlijke situaties en handelingen doen zich voor?
Hoe kunnen deze vermeden worden? Dáár moet op ingewerkt worden!**

Maar hoe kunnen we tijdig merken dat de arbeidsomstandigheden die tot een ongeval kunnen leiden, verenigd zijn?

De analyse van de frequentie- en ernstgraden levert een aantal aanwijzingen op, maar heeft enkel betrekking op een vaststelling van bestaande situaties. De graden zijn 'graadmeters voor arbeidsongevallen', die vaak een negatieve bijklank hebben, en misschien wel terecht, want 'slechte' graden betekenen dat er zich al ongevallen voorgedaan hebben.

Het is dan ook mogelijk om andere graadmeters in te voeren om de arbeidsomstandigheden op de werf in de gaten te houden. Met goed gekozen graadmeters kunnen bepaalde tekortkomingen aan het licht gebracht worden voordat er zich een ernstig arbeidsongeval voordoet.

Als eerste stap kan het aantal keren dat er eerste hulp verleend wordt, bijgehouden worden in een register (*maar hier gaat het nog om een ongevallengraadmeter*). Uit de twee hoogste niveaus van de piramide van Bird en de ratio van 1 op 10 kunnen we afleiden dat, als er veel eerste hulp verleend moet worden, er tekortkomingen zijn op het gebied van veiligheid en dat dit vroeg of laat onvermijdelijk tot een ongeval met ongeschiktheid zal leiden.

Verder kunnen ook de verslagen van Constructiv u helpen bij het invoeren van een aantal verbeteringen. Als u een verslag van ons ontvangt nadat een Constructiv-adviseur uw werf bezocht heeft, zult u daarin een reeks aanbevelingen zien staan. Deze vaststellingen zijn niet bedoeld als kritiek, maar vormen verbeterpistes voor het welzijn op de werf.

Vergeet ten slotte de specifieke risicoanalyse niet die voor iedere nieuwe arbeidssituatie uitgevoerd moet worden. (De risicoanalyse vormt de basis voor alle wetgeving in verband met het welzijn van de werknemers en is dan ook verplicht voor alle ondernemingen.) Elke werf is verschillend en een veiligheidsplan kan dan ook nooit 'standaard' zijn. Voor advies kunt u altijd contact opnemen met uw regionale Constructiv-afdeling. Onze adviseurs helpen u graag bij het opmaken van uw risicoanalyses en bij het vinden van oplossingen die aangepast zijn aan uw werkzaamheden.

3.2. Het onderzoek en de analyse van de ongevallen in de praktijk

Om lessen te kunnen trekken uit een ongeval en te vermijden dat er zich opnieuw een dergelijk ongeval voordoet, is de kwaliteit van het onderzoek van groot belang. Het belangrijkste is de elementen verzamelen die duidelijk maken wat er juist gebeurd is. Welke feiten liggen aan de basis van het ongeval en hoe zijn ze aan elkaar gelinkt?

Het is dan ook van essentieel belang dat er ter plaatse zo veel mogelijk inlichtingen verzameld worden door de betrokken personen en de getuigen zo snel mogelijk na het ongeval te ondervragen. De preventieadviseur blijft neutraal in dit proces en kan de situatie dedramatiseren.

Enkel de feiten moeten verzameld worden. Er is geen plaats voor waardeoordelen en interpretaties. Het gaat om de feiten en enkel de feiten! Het is zeker niet de bedoeling om een schuldige te zoeken. De slachtoffers en iedereen die bij het ongeval betrokken was, moeten integendeel van hun schuldgevoelens bevrijd worden, want anders durven ze misschien niet vertellen wat er echt gebeurd is, terwijl het allerbelangrijkste is om te vermijden dat er zich nog eens een dergelijk ongeval voordoet.

Naast de getuigenissen zijn ook foto's, tekeningen enz. natuurlijk hard nodig. Deze kunnen erg nuttig zijn als geheugensteuntje na enkele dagen.

De verzamelde inlichtingen worden vervolgens gebruikt als uitgangspunt voor de analyse van wat er gebeurd is en om de verschillende oorzaken van het ongeval aan het licht te brengen. Deze participatieve analyse moet ook zo snel mogelijk uitgevoerd worden in groep met het slachtoffer (indien mogelijk), de betrokken personen, de getuigen, leden van de hiërarchische lijn, de preventieadviseur en leden van het Comité PBW/de syndicale afvaardiging. Ook hier moet de aanpak erop gericht zijn de oorzaken te vinden en niet de schuldige. In de praktijk is de methode van de oorzakenboom de meest gebruikte methode. Ze biedt goede resultaten en kan zeer snel uitgevoerd worden. In punt 3.3 hieronder worden enkele vereenvoudigde voorbeelden voorgesteld. De grote lijnen van de methode voor de opbouw van een oorzakenboom vindt u dan weer in het onderstaande tekstkader.

Voor meer details kunt u de bibliografie raadplegen.

Opbouw van de oorzakenboom

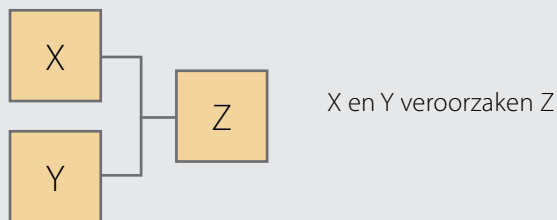
Zodra het onderzoek uitgevoerd is en de elementen verzameld zijn na het ongeval, kan de oorzakenboom, die de opeenvolging van de feiten voorstelt, opgesteld worden. Deze oorzakenboom is een grafische voorstelling van de logische aaneenschakeling van de feiten die tot het ongeval geleid hebben.

Bij het uittekenen van deze boom moeten enkele eenvoudige regels gevolgd worden, die hieronder opgesomd staan:

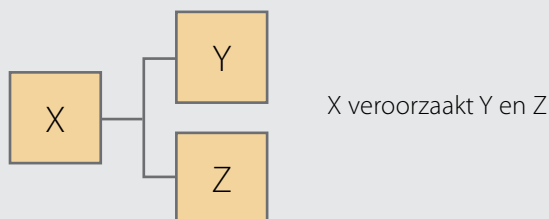
- Enkel de feiten moeten verzameld worden. Ze worden geherformuleerd in korte, eenvoudige bewoordingen, zodat ze gemakkelijk begrepen kunnen worden.
- De boom wordt opgebouwd van rechts naar links, waarbij uitgegaan wordt van het ultieme feit (de schade) en geleidelijk teruggedaan wordt in de tijd om de oorzakelijke verbanden te bepalen.
- Bij het bepalen van de oorzakelijke verbanden moeten er voor elk feit twee vragen gesteld worden:
 - a. Wat is de oorzaak van dit feit? Wat er nodig geweest voor het ontstaan van dit feit?
 - b. Is deze oorzaak voldoende voor het ontstaan van dit feit of zijn er nog andere oorzaken in het spel?
- De verbanden tussen de feiten kunnen van drie types zijn:
 - a. **Rechtstreeks verband:** een feit wordt veroorzaakt door één ander feit

- b. **Conjunctie:** een feit wordt veroorzaakt door meerdere andere feiten

- c. **Disjunctie:** meerdere feiten worden veroorzaakt door één ander feit

3.3. Concrete voorbeelden en acties

De voorbeelden van incidenten en ongevallen die hierna besproken worden, geven aan dat enkele details het verschil kunnen maken en dat een incident zeer snel kan veranderen in een ongeval met soms een dodelijke afloop!

3.3.1. Beschrijving van de gebeurtenissen

We gaan uit van het voorbeeld uit het voorgaande punt: Een metselaar werkt op een steiger zonder voetplint, waarop zeer veel bakstenen liggen. Hij stoot met zijn voet tegen een baksteen en deze valt naar beneden. We kunnen ons meerdere scenario's inbeelden:

Het incident

De baksteen valt op de grond uit elkaar. Dit incident heeft geen gevolgen. Toch heeft iedereen dezelfde bedenking: gelukkig stond er niemand onder de steiger!

Het (niet-ernstig) ongeval

Er loopt net een werknemer onder de steiger. De baksteen raakt hem in zijn val. Zijn helm dempt de schok, maar door de schok valt zijn bril wel af en breekt hij. Verder is er geen schade. Na een medisch onderzoek blijkt dat de werknemer geen enkel letsel heeft. Als de baksteen van hoger gevallen was, zou hij zeker problemen gekregen hebben met zijn wervels.

Het ernstig ongeval

Er loopt net een werknemer onder de steiger. De baksteen raakt hem in zijn val. Aangezien de werknemer geen helm draagt, krijgt hij de baksteen hard op zijn hoofd. Hij heeft een schedelbreuk. Hij krijgt eerste hulp en de hulpdiensten worden snel verwittigd. De gewonde werknemer wordt snel verzorgd en naar het ziekenhuis gebracht. Na enkele weken in het ziekenhuis blijft het slachtoffer nog 4 maanden arbeidsongeschikt. Daarna is hij volledig hersteld.

Het dodelijk ongeval

We gaan uit van het ernstig ongeval hierboven. Aangezien er geen noodplan opgesteld is, weet niemand wat hij moet doen als hij het slachtoffer ziet. Naar wie moet er gebeld worden? Wat is het juiste adres van de werf? En waar is eigenlijk de telefoon? En hoe zal de ziekenwagen tot bij het slachtoffer raken, met die machine die de toegangsweg verspert? ... Er is geen enkele hulpverlener aanwezig, op de werf is er totale paniek en de ziekenwagen komt 10 minuten na het overlijden van het slachtoffer aan.

3.3.2. Te ondernemen acties naar aanleiding van de gebeurtenissen

In functie van het voorbeeld en de hierboven beschreven incidenten- en ongevallenscenario's geven de volgende tabellen een overzichtelijk antwoord op de volgende vragen, op basis waarvan bepaald wordt welke acties ondernomen moeten worden:

- **Gaat het om een incident of een arbeidsongeval?** Om een antwoord te kunnen geven op deze vraag, moeten we ons baseren op de definitie van een ongeval (zie pagina 7 van dit Constructiv dossier: letsel, uitwendige oorzaak, plotse gebeurtenis, gebeurtenis voorgekomen tijdens de uitvoering van de arbeidsovereenkomst, gebeurtenis voortgekomen door het feit van deze uitvoering).

- **Gaat het om een ongeval met minstens 4 dagen arbeidsongeschiktheid?** Aan de hand van deze vraag kan bepaald worden of er al dan niet een ongevallensteekkaart ingevuld moet worden, zie de reglementering in dit verband op pagina 9.
- **Gaat het om een niet-ernstig, ernstig of zeer ernstig ongeval?** Voor het antwoord op deze vraag verwijzen we naar de regelgeving en het schema op pagina 7 van dit Constructiv dossier.
- **Wat moet er gebeuren in de verschillende gevallen?** De verschillende acties die de wetgeving oplegt, staan beschreven in hoofdstuk 2 van dit Constructiv dossier.

Het incident

Een metselaar werkt op een stelling zonder voetplint, waarop zeer veel bakstenen liggen. Hij stoot met zijn voet tegen een baksteen en deze valt naar beneden. **De baksteen valt op de grond uit elkaar.** Dit incident heeft geen gevolgen.

Arbeidsongeval?

- Letsel? Nee

= **incident**

Wat te doen?

- Onderzoek door de hiërarchische lijn + maatregelen voorstellen
- Onderzoek door de preventieadviseur van de IDPB of EDPB
- De IDPB of EDPB moet deelnemen aan de studie van de factoren die van invloed zijn op het ontstaan van ongevallen of incidenten + maatregelen voorstellen

Het (niet-ernstig) ongeval

Een metselaar werkt op een stelling zonder voetplint, waarop zeer veel bakstenen liggen. Hij stoot met zijn voet tegen een baksteen en deze valt naar beneden. Er loopt net een werknemer onder de stelling. De baksteen raakt hem in zijn val. Zijn helm dempt de schok, maar door de schok valt **zijn bril wel af en breekt hij.** Verder is er geen schade. Na een medisch onderzoek blijkt dat de werknemer een enkel letsel heeft.

Arbeidsongeval?

- Letsel? ja (*bril = prothese*)
- Uitwendige oorzaak? ja
- Plotse gebeurtenis? ja
- Gebeurtenis voorgekomen tijdens de uitvoering van de arbeidsovereenkomst? ja
- Gebeurtenis voortgekomen door het feit van deze uitvoering? ja

= **Arbeidsongeval**

Ernstig arbeidsongeval?

- Dodelijk ongeval? nee
- Afwijkende gebeurtenis? ja - val
- Blijvend letsel? nee
- Tijdelijk letsel? nee

= **Niet-ernstig ongeval**

Ongeval met minstens 4 dagen arbeidsongeschiktheid?

Nee

Wat te doen?

- Aangifte aan de verzekering binnen de 8 dagen
- Onderzoek door de hiërarchische lijn + maatregelen voorstellen
- Onderzoek door de preventieadviseur van de IDPB of EDPB
- De IDPB of EDPB moet deelnemen aan de studie van de factoren die van invloed zijn op het ontstaan van ongevallen of incidenten en aan de studie van de oorzaken van elk ongeval dat een arbeidsongeschiktheid tot gevolg heeft gehad + maatregelen voorstellen
- Advies van het Comité PBW
- Vermelden in het maandelijks verslag van de IDPB
- Registreren in het jaarverslag van de IDPB

Het ernstig ongeval

Een metselaar werkt op een stelling zonder voetplint, waarop zeer veel bakstenen liggen. Hij stoot met zijn voet tegen een baksteen en deze valt naar beneden. Er loopt net een werknemer onder de stelling. De baksteen raakt hem in zijn val. Aangezien de werknemer geen helm draagt, krijgt hij de baksteen hard op zijn hoofd. Hij heeft een **schedelbreuk**. Hij krijgt eerste hulp en de hulpdiensten worden snel verwittigd. De gewonde werknemer wordt snel verzorgd en naar het ziekenhuis gebracht. Na enkele weken in het ziekenhuis blijft het slachtoffer **nog 4 maanden arbeidsongeschikt**. Daarna is hij volledig hersteld.

Arbeidsongeval?

- Letsel? ja
- Uitwendige oorzaak? ja
- Plotse gebeurtenis? ja
- Gebeurtenis voorgekomen tijdens de uitvoering van de arbeidsovereenkomst? ja
- Gebeurtenis voortgekomen door het feit van deze uitvoering? ja

= **Arbeidsongeval**

Ernstig arbeidsongeval?

- Dodelijk ongeval? nee
- Afwijkende gebeurtenis? ja - val
- Blijvend letsel? nee
- Tijdelijk letsel? ja - botbreuk

= **Ernstig ongeval**

Ongeval met minstens 4 dagen arbeidsongeschiktheid?

Ja

Wat te doen?

- Aangifte aan de verzekering binnen de 8 dagen
- Ongevallensteekkaart of kopie van de aangifte van het ongeval bij de EDPB-gezondheidstoezicht
- Omstandig of voorlopig verslag aan het Toezicht op het Welzijn op het Werk binnen de 10 dagen
- Onderzoek door de hiërarchische lijn + maatregelen voorstellen
- Onderzoek door de preventieadviseur van de IDPB of EDPB
- De IDPB of EDPB moet deelnemen aan de studie van de factoren die van invloed zijn op het ontstaan van ongevallen of incidenten en aan de studie van de oorzaken van elk ongeval dat een arbeidsongeschiktheid tot gevolg heeft gehad + maatregelen voorstellen
- De afvaardiging van het Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk bezoekt de plaats van het ongeval
- Advies van het Comité PBW
- Vermelden in het maandelijks verslag van de IDPB
- Registreren in het jaarverslag van de IDPB

Het dodelijk ongeval

Een metselaar werkt op een stelling zonder voetplint, waarop zeer veel bakstenen liggen. Hij stoot met zijn voet tegen een baksteen en deze valt naar beneden. Er loopt net een werknemer onder de stelling. De baksteen raakt hem in zijn val. Aangezien de werknemer geen helm draagt, krijgt hij de baksteen hard op zijn hoofd. Hij heeft een **schedelbreuk**. Niemand weet wat hij moet doen als hij het slachtoffer ziet. Er is geen enkele hulpverlener aanwezig. De hulpdiensten worden verwittigd, maar pas laat. De toegangsweg is versperd en de ziekenwagen kan de plaats van het ongeval niet onmiddellijk bereiken. De ziekenwagen komt 10 minuten **na het overlijden van het slachtoffer** aan.

Arbeidsongeval?

- Letsel? Ja
- Uitwendige oorzaak? Ja
- Plotse gebeurtenis? ja
- Gebeurtenis voorgekomen tijdens de uitvoering van de arbeidsovereenkomst? ja
- Gebeurtenis voortgekomen door het feit van deze uitvoering? ja

= **Arbeidsongeval**

Ernstig arbeidsongeval?

- Dodelijk ongeval? ja

= **Zeer ernstig ongeval**

Wat te doen?

- Onmiddellijke melding aan het Toezicht op het Welzijn op het Werk
- Aangifte aan de verzekering binnen de 8 dagen
- Ongevallensteekkaart of kopie van de aangifte van het ongeval bij de EDPB-gezondheidstoezicht
- Omstandig of voorlopig verslag aan het Toezicht op het Welzijn op het Werk binnen de 10 dagen
- Onderzoek door de hiërarchische lijn + maatregelen voorstellen
- Onderzoek door de preventieadviseur van de IDPB of EDPB
- De IDPB of EDPB moet deelnemen aan de studie van de factoren die van invloed zijn op het ontstaan van ongevallen of incidenten en aan de studie van de oorzaken van elk ongeval dat een arbeidsongeschiktheid tot gevolg heeft gehad + maatregelen voorstellen
- De afvaardiging van het Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk bezoekt de plaats van het ongeval
- Advies van het Comité PBW
- Vermelden in het maandelijks verslag van de IDPB
- Registreren in het jaarverslag van de IDPB

3.3.3. Analyse van de feiten en onderzoek

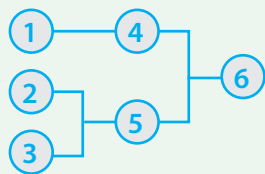
Terug naar de feiten. Wat is er gebeurd? Het onderzoek brengt de volgende elementen aan het licht:

1	Rommel op de stelling; er liggen her en der bakstenen verspreid die de doorgangen belemmeren
2	De monterder van de stelling heeft helemaal geen opleiding of werkinstructies gekregen
3	Het materieel voor de stelling is onvolledig
4	Pierre, die op de stelling werkt, stoot met zijn voet tegen een baksteen
5	De stelling is niet voorzien van voetplinten
6	Er valt een baksteen van de stelling
7	Jan draagt geen helm
8	Er valt een baksteen op Jans hoofd
9	Geen hulpverlener ter plaatse
10	Geen noodprocedure in geval van ongevallen
11	Toegang tot de werf moeilijk bereikbaar
12	Het slachtoffer heeft helemaal geen eerste hulp gekregen
13	Er is geen enkel communicatiemiddel beschikbaar in de buurt van het ongeval
14	Noodoproep door een voorbijganger 20 minuten na het ongeval
15	Niemand onthaalt de hulpdiensten en begeleidt ze naar het slachtoffer
16	De hulpdiensten komen pas een uur na het ongeval ter plaatse

Incident	■
Niet-ernstig ongeval	■
Ernstig ongeval	■ + ■
Dodelijk ongeval	■ + ■ + ■

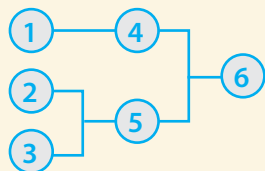
Voor de vier gevallen is een reeks feiten identiek en valt de baksteen van de steiger. Er zijn slechts een paar feiten die verschillen. Hieronder wordt de aaneenschakeling van deze feiten voorgesteld in de vorm van een pseudo-oorzakenboom.

Het incident of bijna-ongeval

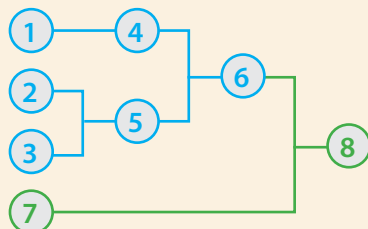
Gelukkig raakt de vallende baksteen niemand. Een incident waaruit lessen getrokken moeten worden en dat wel een ongeval had kunnen zijn ...

Het ongeval

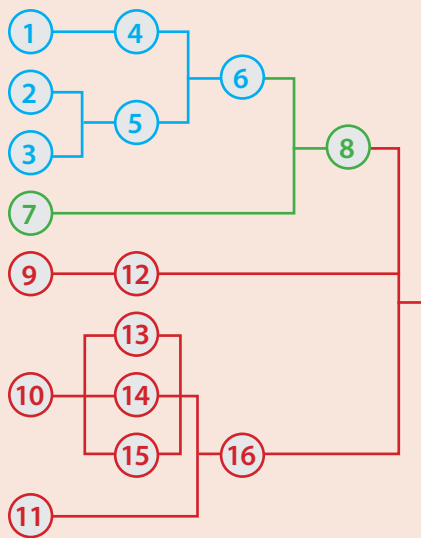
De baksteen valt op Jans hoofd. Gelukkig draagt hij zijn helm. Uit de medische onderzoeken blijkt dat hij als bij wonder geen enkel letsel heeft. Enkel zijn bril is gebroken door de schok.

Het ernstig ongeval

Jan heeft een schedelbreuk. Door de goede organisatie van de hulpverlening is er gelukkig een snelle tussenkomst en wordt Jan efficiënt geholpen. Hij blijft twee weken in het ziekenhuis en is 4 maanden arbeidsongeschikt. Gelukkig herstelt hij volledig en heeft hij geen blijvende letsels. Hij had wel dood kunnen zijn!

Het dodelijk ongeval

De baksteen die op Jans hoofd valt, breekt zijn schedel. Doordat er geen hulpverlener aanwezig is op de werf, de hulpverlening geïmproviseerd moet worden en de toegangen bovendien moeilijk bereikbaar zijn, komen de hulpdiensten niet op tijd aan op de werf. Jan overlijdt 50 minuten na het ongeval. Niemand wist hoe hij hem kon helpen. Alle gevaarlijke voorwaarden waren verenigd om ervoor te zorgen dat een eenvoudig incident een dodelijk ongeval wordt.

Als we deze verschillende scenario's onderzoeken, kunnen we een belangrijke zaak opmerken: **gevaarlijke handelingen** leveren slechts een kleine bijdrage aan het ongeval (geen helm dragen, met de voet tegen een baksteen stoten). In andere omstandigheden zouden ze misschien helemaal geen gevolgen gehad hebben.

Als er zich een ongeval heeft voorgedaan, is dat omdat alle voorwaarden hiervoor verenigd waren: meer nog dan gevaarlijke handelingen is er vooral de aanwezigheid van een situatie van **latent gevaar** omwille van materiële en vooral organisatorische redenen (in ons geval). Het is op deze punten dat we moeten inwerken!

3.3.4. Wat had er moeten gebeuren om het ongeval te vermijden?

Welke bijsturingsmaatregelen?

We komen enkel terug op het ernstigste geval. Als we kijken naar de hoofdoorzaken van het ongeval (elementen links in de pseudo-oorzakenbomen hierboven), stellen we vast dat de factoren die aan de basis van het ongeval liggen, vrij eenvoudig zijn. De bijsturingsmaatregelen zijn al even eenvoudig.

In de praktijk kunnen de efficiëntste oplossingen gemakkelijk gevonden worden door een brainstorming te houden in aanwezigheid van de leden van de hiërarchische lijn, de preventieadviseur en het Comité PBW. Zo zullen er preventiemaatregelen voorgesteld worden voor elk van de oorzaken van het ongeval die aan het licht gebracht werden. We moeten wel opletten dat de hiërarchie van de twaalf preventiebeginselen (pagina 5) hierbij niet uit het oog verloren wordt.

Uiteindelijk is de keuze van de voorgestelde preventiemaatregelen de verantwoordelijkheid van de hiërarchische lijn. De onderstaande vragen kunnen u helpen om de meest rationele keuze te maken:

- Volgen de voorgestelde maatregelen de hiërarchie van de preventiebeginselen (d.w.z. voorrang aan het aan de bron wegnemen van het risico en collectieve maatregelen)?
- Zijn ze verenigbaar met de wetgeving?
- Creëren we geen nieuwe risico's met de voorgestelde nieuwe maatregelen?
- Kunnen deze maatregelen snel ingevoerd worden? Als dat niet zo is, kunnen minder efficiënte tijdelijke maatregelen overwogen worden.
- Is de invoering van de maatregelen betaalbaar voor de onderneming?
- Hebben de bijsturingsmaatregelen een negatieve of positieve invloed op het werk wat de rentabiliteit, productiviteit en kwaliteit, maar ook de ergonomie voor de werknemer betreft?
- Zijn ze ten slotte duurzaam in de tijd en zullen ze aanvaard worden door de werknemers?

We komen terug op ons voorbeeld. De onderstaande tabel bevat een overzicht van de afwijkende gebeurtenissen die aan de basis van het dodelijk ongeval liggen en een aantal bijsturingsmaatregelen die toegepast hadden moeten worden om het ongeval te voorkomen (en die in de toekomst toegepast zullen moeten worden).

Oorsprong van het ongeval	Enkele mogelijke bijsturingsmaatregelen
Rommel op de steiger; doorgangen belemmerd	<ul style="list-style-type: none"> • De werknemers informeren en opleiden (bijvoorbeeld: specifieke toolboxmeetings organiseren over orde en netheid) • De steiger inrichten met metalen tussenvloeren voor de opslag van de bakstenen
Monteerders en gebruikers van de steiger niet opgeleid	<ul style="list-style-type: none"> • De monteerders en gebruikers van de steiger opleiden, zoals wettelijk verplicht
Materieel voor de steiger onvolledig	<ul style="list-style-type: none"> • Materieel ter beschikking stellen dat conform de van kracht zijnde normen en de wetgeving is • Specifieke aandacht bij aankopen (procedure van de drie groene lichten) • De arbeidsmiddelen regelmatig controleren (slijtage? volledig?) • Het had overwogen kunnen worden om de steiger uit te rusten met een aanvullend vangnet voor materialen, wat bijkomende bescherming geboden zou hebben.
Helm niet gedragen door de werknemers	<ul style="list-style-type: none"> • Duidelijke werkinstructies opstellen die het dragen van een helm verplichten, de werknemers opleiden in verband met het dragen van PBM's • De passende pictogrammen aanbrengen op de werf • De werknemers door middel van specifieke toolboxmeetings of andere communicatiemiddelen (affiches enz.) sensibiliseren in verband met de risico's en hun verantwoordelijkheid
Geen hulpverlener aanwezig op de werf	<ul style="list-style-type: none"> • Minstens één lid van de ploeg een opleiding EHBO laten volgen
Geen noodprocedure	<ul style="list-style-type: none"> • Niet tussenkomen zonder over een volledig veiligheids- en gezondheidsplan te beschikken (daarin de te volgen procedures bij ongevallen voorzien, in het bijzonder het onthaal van de hulpdiensten) • Het adres van de werf en de noodnummers afficheren op een zichtbare, goed toegankelijke plaats • Altijd beschikken over communicatiemiddelen op de werf
Wegen in slechte staat	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgen voor berijdbare toegangswegen tot de arbeidsplaatsen en deze wegen in goede staat houden gedurende de volledige duur van de werkzaamheden

Het onderzoek van de oorzaken van een arbeidsongeval is meer dan een louter administratieve verplichting. De bijsturingsmaatregelen zijn inderdaad vrij voor de hand liggend wanneer de oorzaken van een ongeval bepaald zijn, **maar deze maatregelen zijn enkel relevant als de oorzaken van het ongeval correct bepaald zijn.**

4. DE RECHTSTREEKSE EN ONRECHTSTREEKSE KOSTEN VAN EEN ARBEIDSONGEVAL

Bovenop de rechtstreekse gevolgen voor het slachtoffer, brengen arbeidsongevallen nog extra kosten met zich mee, die vaak onderschat worden. Het gaat hierbij zowel om kosten op economisch als op lichamelijk en psychisch vlak.

Als we de gevolgen van een arbeidsongeval zeer kil bekijken, vanuit een zuiver economisch standpunt, worden de kosten van een dergelijk ongeval voor een onderneming in het algemeen herleid tot de **vergoeding voor de slachtoffers**, de bijbehorende **medische kosten** en de eventuele **aanpassing van de werkpost**. Dat zijn eigenlijk enkel de rechtstreekse kosten van een ongeval. Deze kosten worden ook wel eens de **verzekerbare kosten** genoemd, en terecht, want dit zijn de kosten die de verplichte wetsverzekering ten laste neemt.

Maar bovenop deze rechtstreekse kosten zijn er ook nog de **onrechtstreekse kosten**. Deze kosten kunnen moeilijker gedefinieerd worden. De definitie zou als volgt kunnen luiden: "De onrechtstreekse kosten zijn alle kosten die veroorzaakt worden door een ongeval die niet de rechtstreekse kosten zijn en die ten laste komen van de onderneming, maar ook van het slachtoffer en van de maatschappij in ruime zin."

Het is moeilijk om de omvang precies te bepalen, maar alle auteurs die deze kwestie bestudeerd hebben, stellen dat **de rechtstreekse kosten slechts het topje van de ijsberg zijn** en dat de onrechtstreekse kosten in het algemeen veel hoger liggen dan de rechtstreekse kosten van een ongeval. In bepaalde studies is sprake van een ratio [rechtstreekse kosten: onrechtstreekse kosten] tot 1:6.

Aanvullende verzekeringen kunnen wel een gedeelte van deze kosten dekken (zie onderstaande kader), **maar een gedeelte van de uitgaven zal altijd onverzekerbaar blijven**. Een niet-limitatief overzicht van de onrechtstreekse kosten van een ongeval voor de onderneming/de werf vindt u in de onderstaande tabel.

Onrechtstreekse kosten van een arbeidsongeval voor de onderneming/de werf	
Categorie	Voorbeelden van kosten
De loonkosten	<ul style="list-style-type: none"> • De verloren uren door: <ul style="list-style-type: none"> o het slachtoffer o de andere werknemers o de werknemers die voor hun taak afhankelijk zijn van die van het slachtoffer o de medische bezoeken na het ongeval • De eerste hulp • De vervanging van het slachtoffer door een andere werknemer, met inbegrip van de rekrutering en opleiding voor het eigenlijke werk
De kosten van de materiële verliezen	<ul style="list-style-type: none"> • Schade aan machines, hulpmiddelen, materieel • Schade aan de werken in uitvoering • Gebruik van medicijnen/verbruiksgoederen voor de eerste hulp
De administratiekosten	<ul style="list-style-type: none"> • De nodige tijd voor de onderzoeken van de oorzaken van het ongeval, de aangiftes, de verslagen
De productiekosten	<ul style="list-style-type: none"> • Onderbreking van het werk / inkomstenverlies • Daling van de productiviteit: <ul style="list-style-type: none"> o van de andere werknemers o van de vervanger van het slachtoffer o van het slachtoffer bij zijn terugkeer
De commerciële kosten	<ul style="list-style-type: none"> • Leveringsachterstand (eventuele boete) • Daling van de kwaliteit van het werk • Aantasting van het imago van de onderneming • Stijging van de verzekeringspremies

Onrechtstreekse kosten van een arbeidsongeval voor de onderneming/de werf

Categorie	Voorbeelden van kosten
De andere diverse kosten	<ul style="list-style-type: none"> • De vaste kosten in de periode waarin de activiteit onderbroken is (werfinstallatie, verwarming, elektriciteit, ...) • Vervoer van het slachtoffer • Gerechtelijke vervolgingen • Strafrechtelijke kosten in geval van inbreuken op de wet • Expertises • ...

Als we het probleem omdraaien, begrijpen we al snel dat investeren in veiligheid rendabel is! Uit de ISSA-studie waar we naar verwijzen in navb info 2012/1, is trouwens gebleken dat **elke euro die geïnvesteerd wordt in de preventie van arbeidsongevallen en beroepsziekten, 2,2 euro opbrengt.**

Bovendien kunnen de gevolgen van een arbeidsongeval, los van het financiële verlies voor de onderneming, dramatisch zijn, en zijn ze in ieder geval veelvuldig. Het slachtoffer, zijn familieleden, collega's en de maatschappij in ruime zin moeten ook een reeks onrechtstreekse kosten dragen, zowel materieel als immaterieel. Hieronder een overzicht.

Gevolgen van een arbeidsongeval buiten de onderneming

Betrokken personen	Mogelijke gevolgen op menselijk vlak	Mogelijke gevolgen op materieel vlak
Slachtoffer	<ul style="list-style-type: none"> • Lichamelijk leed • Psychisch leed • Verlies aan levenskwaliteit • Aantasting van de menselijke relaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Daling van de inkomsten • Aantasting van het beroepsmatige potentieel • Minder grote beschikbaarheid
Familie van het slachtoffer	<ul style="list-style-type: none"> • Psychisch leed • Bijstand aan het slachtoffer • Verlies aan levenskwaliteit • Aantasting van de menselijke relaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Daling van de inkomsten • Nood aan bijstand
Collega's	<ul style="list-style-type: none"> • Klimaat van onveiligheid en onrust • Demotivatie • Aantasting van de menselijke relaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Verstoring van de organisatie • Tijdverlies • Te hoge werkdruk • Minder tijd voor preventie (> vicieuze cirkel)
Maatschappij (burger)	<ul style="list-style-type: none"> • Minder menselijk potentieel beschikbaar • Menselijk leed • Bijstand aan het slachtoffer 	<ul style="list-style-type: none"> • Stijging van de sociale lasten • Daling van de koopkracht • Daling van het BNP en het BBP

De materiële gevolgen van een arbeidsongeval kunnen dan wel becijferd worden en een deel van de schade wordt ten laste genomen door de wetsverzekering, eventueel aangevuld door andere verzekeringspolissen (zie onderstaande), maar de gevolgen op menselijk vlak kunnen niet vergoed worden ...

Optionele aanvullende verzekeringen

De verplichte wetsverzekering (arbeidsongevallenverzekering) dekt niet alle kosten van een arbeidsongeval en de vergoeding aan het slachtoffer is geplafonneerd, maar er bestaan ook aanvullende verzekeringen. Zo is het mogelijk om de volgende risico's te dekken:

- Vanuit lichamelijk oogpunt:
 - o het inkomstenverlies boven het plafond van de verplichte wetsverzekering, op basis van het
 - o werkelijke loon van het slachtoffer
 - o de tenlastename door de verzekeraar van de premies van de groeps- en
 - o hospitalisatieverzekering van de werknemer die een ongeval gehad heeft, en dit gedurende de volledige periode van de arbeidsongeschiktheid
 - o schade aan derden
- Vanuit materieel oogpunt:
 - o de materiële schade (uitrusting, machines, werktuigen)
 - o de schade aan de werf
 - o het verlies van bedrijfsresultaat door een verzekerd materieel schadegeval
 - o expertisekosten en kosten voor de verdediging in de rechtbank
 - o schade aan derden

Deze verzekeringen bieden uiteraard geen vervanging voor een reëel preventiebeleid, maar ze bieden wel een **volledigere schadevergoeding** bij een ongeval dan de gewone arbeidsongevallenverzekering. Contacteer uw makelaar voor meer informatie hierover.

5. CONCLUSIE

Uit dit dossier blijkt duidelijk dat de gevolgen van een ongeval in alle opzichten zwaar kunnen zijn.

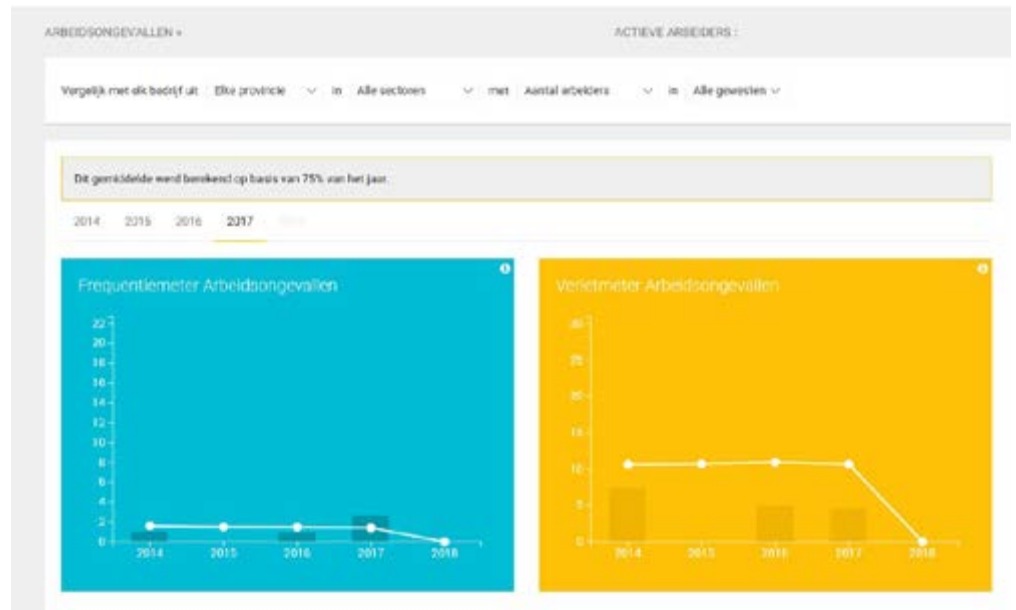
De menselijke, materiële en economische schade kan bijzonder zwaar zijn en bovendien brengt een ongeval ook zeer veel administratieve verplichtingen met zich mee. We willen niet beweren dat dit dossier een antwoord biedt op al uw vragen, maar het kan u wel een leidraad bieden bij het nakomen van uw verplichtingen in dergelijke omstandigheid. Verder hopen we uiteraard dat het u zal aanzetten tot nadenken over het belang van een preventiebeleid, dat veel meer is dan een eenvoudige administratieve formaliteit.

6. BIBLIOGRAFIE

- BLONDEEL P. La prévention des accidents et les assurances, Formation de conseillers en prévention Niveau I, Mons: UMons, 2011
- WANTIEZ P. Notes de sensibilisation 'Sécurité & prévention des accidents du travail', Formation de conseillers en prévention Niveau 1, Mons: UMons, 2011
- BRODY B., LETOURNEAU Y., POIRIER A. Le coût des accidents de travail – état des connaissances. Relations Industrielles (Laval, Canada: Université de Laval), 1990, n° 1, pp. 94-116
- UTC CRAM Bourgogne. La ligne prévention. Méthode en prévention, arbre des causes – Mémoire en vue de l'obtention du grade de maître des sciences à l'université de Montréal, 2000.
- HECKMANN J-P. La méthode de l'arbre des causes. Université de Bordeaux. Beschikbaar op: efs.ffspeleo.fr/ZZ.OLD.EFS/stages-reglementation/117-arbre-des-causes/download
- EUDE et LESBATS. Analyser les accidents, méthode de l'arbre des causes. Université de Bordeaux.
- LAVOIE R. Les coûts indirects des accidents de travail dans une entreprise du secteur minier – Mémoire en vue de l'obtention du grade de maître des sciences à l'université de Montréal, 2000. Beschikbaar op: http://www.irec.net/upload/File/memoires_et_theses/146.pdf
- Aangifte van arbeidsongevallen. Brussel: Prevent, 2008, 34 p. (Wetgeving in de praktijk, nr. 11)
- Focus op de melding en registratie van arbeidsongevallen. Brussel en Heule: Prevent en UGA, 2012, 16 p. (Preventie en wetgeving, nr. 2)
- Arbeidsongevallen - Hoe voorkom je arbeidsongevallen en wat als ze toch gebeuren? Brussel: ACV, 2006, 34 p.
- BRUYNINCKX M. Arbeidsongevallenonderzoek. Mechelen: Wolters Kluwer Business, 2008, 96 p.
- Aangepast werk voor fysiek arbeidsongeschikte arbeiders. Navb dossier (Brussel: Constructiv), 2011, nr. 132, 39 p. Beschikbaar op <https://www.buildingyourlearning.be/learningobject/4147>

7. BIJLAGES

7.1. Bijlage 1. Voorbeeld Constructiv-scan

Gemiddelde Frequentiemeter Arbeidsongevallen

Uw bedrijf: 2.65
Maatstaf: 1.39

Gemiddelde Verletmeter Arbeidsongevallen

Uw bedrijf: 4.51
Maatstaf: 10.64

Gemiddelde Globale Verletmeter

Uw bedrijf: 308.3
Maatstaf: 149.14

Globale Verletmeter

7.2. Bijlage 2. Inhoud van de arbeidsongevallensteekkaart

I. Inlichtingen betreffende de steekkaart

1. Jaar.
2. Chronologisch nummer van de steekkaart in het jaar.

II. Inlichtingen betreffende de werkgever

1. Naam, voornamen, volledig adres van de werkgever (postnummer, gemeente, straat en nummer), ondernemingsnummer en voor werkgevers met meerdere vestigingen, de aanvulling met vestigingseenheidsnummer.
2. Doel van de onderneming.

III. Inlichtingen betreffende het slachtoffer

1. Naam, voornamen en woonplaats van het slachtoffer (postnummer, gemeente, straat en nummer).
2. Nummer in het personeelsregister.
3. Beroepscategorie.
4. Geslacht.
5. Nationaliteit.
6. Geboortedatum.
7. Burgerlijke stand.
8. Gewoon beroep in de onderneming.
9. Soort werkpost:
10. de gebruikelijke arbeidsplaats
11. de occasionele of mobiele arbeidsplaats
12. andere arbeidsplaats.
13. Datum van indiensttreding.
14. Anciënniteit van het beroep in de onderneming.
15. Uurrooster van het slachtoffer op de dag van het ongeval.

IV. Inlichtingen betreffende het ongeval

1. Plaats van het ongeval
 - o op de zetel van de onderneming (adres preciseren – zie veld II.1)
 - o op de openbare weg – verkeersongeval? Ja – Neen
 - o op een andere plaats (adres preciseren)
 - o indien tijdelijke of mobiele bouwplaats, nummer van aangifte van bouwplaats te preciseren
2. Waar (omgeving of soort plaats) bevond de getroffene zich toen het ongeval zich voordeed (bijvoorbeeld: onderhoudsruimte, bouwplaats van een tunnel, locatie voor veeteelt, kantoor, school, warenhuis, ziekenhuis, parkeerplaats, sporthal, op het dak van een hotel, particuliere woning, riool, tuin, autoweg, aan boord van een aangemeerd schip, onder water, enz.)?
3. Datum, dag, uur.
4. Naam, adres van de getuigen.
5. Omstandig verslag van het ongeval.
6. Aard van het ongeval.
 - o Arbeidsongeval of ongeval op de weg naar en van het werk.

7. Classificatie van het ongeval.
 - 7.1. Betrokken voorwerp
 - 7.2. Vorm van het ongeval.
 - 7.3. Bepaal de algemene activiteit (soort werk) of de taak (in ruime zin) die de getroffene aan het verrichten was toen het ongeval zich voordeed (bijvoorbeeld: verwerking van producten, opslag, grondverzet, nieuwbouw of sloop van een bouwwerk, werk in de landbouw of bosbouw, werk met levende dieren, verzorging, bijstand aan een persoon of aan personen, opleiding, kantoorwerk, inkoop, verkoop, kunst, of de nevenactiviteiten van deze verschillende werkzaamheden, zoals installatie, losmaken, onderhoud, reparatie, schoonmaken, enz.).
 - 7.4. Bepaal de specifieke activiteit die de getroffene aan het verrichten was toen het ongeval zich voordeed (bijvoorbeeld: vullen van de machine, werken met handgereedschap, besturen van een transportmiddel, grijpen, optillen, een voorwerp rollen, een last dragen, een doos sluiten, een ladder opgaan, lopen, gaan zitten, enz.) en de daarbij betrokken voorwerpen (bijvoorbeeld: gereedschap, machine, uitrusting, materialen, voorwerpen, instrumenten, stoffen, enz.).
8. Getroffen preventiemaatregelen om de herhaling van een dergelijk ongeval te vermijden.
9. Beschermingsmiddelen die de getroffene droeg op het ogenblik van het ongeval.

V. Inlichtingen betreffende de verwondingen

1. Gevolgen van het ongeval:
 - 1.1. geen tijdelijke arbeidsongeschiktheid en geen prothesen te voorzien
 - 1.2. geen tijdelijke arbeidsongeschiktheid, wel prothesen te voorzien
 - 1.3. tijdelijke arbeidsongeschiktheid
 - 1.4. blijvende arbeidsongeschiktheid te voorzien
 - 1.5. overlijden, datum van overlijden
2. Classificatie van de verwondingen.
 - 2.1. Aard.
 - 2.2. Plaats.
 - 2.3. Hoe is de getroffene (fysiek of psychisch) gewond geraakt? Beschrijf in dalende volgorde van belangrijkheid alle verschillende contacten die de verwondingen hebben veroorzaakt (bijvoorbeeld: contact met elektrische stroom, een warmtebron of gevaarlijke stoffen, verdrinking, bedolven worden, door iets ingesloten worden (gas, vloeistof, vaste materie), verplettering tegen een voorwerp of stoot door een voorwerp, botsing, contact met snijdende of puntige voorwerpen, beknelling of verplettering in, onder of tussen iets, problemen met het bewegingsapparaat, psychische shock, verwonding door dier of mens, enz.) EN de daarbij betrokken voorwerpen (bijvoorbeeld: gereedschap, machine, uitrusting, materialen, voorwerpen, instrumenten, stoffen, enz.).

De steekkaart wordt opgesteld rekening houdend met de aanduidingen die voorkomen op de tabellen A, B, C, D, E, F.

De vermeldingen die opgenomen zijn in die tabellen, moeten voluit op de steekkaart worden overgeschreven.

NB: De rode codes zijn de codes die in aanmerking worden genomen voor het bepalen van een ernstig arbeidsongeval, zie p. 7.

De afwijkende gebeurtenis waarvan het letsel het directe gevolg is, vermelden. Van een hele reeks opeenvolgende oorzaken wordt alleen die oorzaak aangegeven die onmiddellijk aan het ongeval vooraf ging, die in de tijd het dichtst staat bij het contact en de verwonding. Ingeval verschillende oorzaken zich gelijktijdig hebben voorgedaan, zal enkel die oorzaak behouden blijven, die het meest doorslaggevend of het meest kenschetsend lijkt.

Code **Omschrijving**

- 00 Geen informatie
- 10 Afwijkende gebeurtenis als gevolg van een elektrische storing, explosie, brand – niet gespecificeerd
- 11 Elektrische storing door een defect in de installatie - met indirect contact als gevolg
- 12 Elektrische storing - met direct contact als gevolg
- 13 Explosie
- 14 Brand, vuurzee
- 19 Overige afwijkende gebeurtenissen, behorend tot groep 10, hierboven niet vermeld
- 20 Afwijkende gebeurtenis door overlopen, kantelen, lekken, leeglopen, verdampen, vrijkomen - niet gespecificeerd
- 21 In vaste toestand - overlopen, kantelen
- 22 In vloeibare toestand - lekken, sijpelen, leeglopen, spatten, sproeien
- 23 In gasvormige toestand - verdampen, aerosolvorming, gasvorming
- 24 In poedervorm - rookontwikkeling, stof, deeltjes
- 29 Overige afwijkende gebeurtenissen, behorend tot groep 20, hierboven niet vermeld
- 30 Breken, barsten, glijden, vallen, instorten van het betrokken voorwerp - niet gespecificeerd
- 31 Breken van materiaal, op de voegen of verbindingen
- 32 Breken, barsten, waarbij scherven/spanen ontstaan (hout, glas, metaal, steen, kunststof, overige)
- 33 Glijden, vallen, instorten van het betrokken voorwerp - hoger gelegen (op het slachtoffer vallend)
- 34 Glijden, vallen, instorten van het betrokken voorwerp - lager gelegen (het slachtoffer meeslepend)
- 35 Glijden, vallen, instorten van het betrokken voorwerp - op gelijke hoogte gelegen
- 39 Overige afwijkende gebeurtenissen, behorend tot groep 30, hierboven niet vermeld
- 40 Verlies van controle (geheel of gedeeltelijk) over een machine, vervoer- of transportmiddel, handgereedschap, voorwerp, dier - niet gespecificeerd
- 41 Verlies van controle (geheel of gedeeltelijk) - over een machine (inclusief onbedoeld starten) en over het met de machine bewerkte materiaal
- 42 Verlies van controle (geheel of gedeeltelijk) - over een vervoer- of transportmiddel (al dan niet gemotoriseerd)
- 43 Verlies van controle (geheel of gedeeltelijk) - over een handgereedschap (al dan niet gemotoriseerd) en over het met het gereedschap bewerkte materiaal
- 44 Verlies van controle (geheel of gedeeltelijk) - over een voorwerp (dat wordt gedragen, verplaatst, gehanteerd, enz.)
- 45 Verlies van controle (geheel of gedeeltelijk) - over een dier
- 49 Overige afwijkende gebeurtenissen, behorend tot groep 40, hierboven niet vermeld
- 50 Uitglijden of struikelen met val, vallen van personen - niet gespecificeerd
- 51 Vallen van personen - van hoogte

- 52 Uitglijden of struikelen met val, vallen van personen - op dezelfde hoogte
- 59 Overige afwijkende gebeurtenissen, behorend tot groep 50, hierboven niet vermeld
- 60 Bewegen van het lichaam zonder fysieke belasting (doorgaans leidend tot uitwendig letsel) – niet gespecificeerd
- 61 Op een snijdend voorwerp stappen
- 62 Knielen, gaan zitten, tegen iets leunen
- 63 Door een voorwerp of de vaart daarvan gegrepen of meegesleept worden
- 64 Ongecoördineerde, onbeheerste of verkeerde bewegingen
- 69 Overige afwijkende gebeurtenissen, behorend tot groep 60, hierboven niet vermeld
- 70 Bewegen van het lichaam met of zonder fysieke belasting (doorgaans leidend tot inwendig letsel) - niet gespecificeerd
- 71 Optillen, dragen, opstaan
- 72 Duwen, trekken
- 73 Neerzetten, bukken
- 74 Buigen, draaien, zich omdraaien
- 75 Zwaarbeladen lopen, misstap of uitglijden zonder vallen
- 79 Overige afwijkende gebeurtenissen, behorend tot groep 70, hierboven niet vermeld
- 80 Verrassing, schrik, geweldpleging, agressie, bedreiging, aanwezig zijn - niet gespecificeerd
- 81 Verrassing, schrik
- 82 Geweldpleging, agressie, bedreiging tussen personeelsleden van de werkgever
- 83 Geweldpleging, agressie, bedreiging door buitenstaanders jegens de slachtoffers in het kader van hun beroepsuitoefening (bankoverval, buschauffeurs, enz.)
- 84 Aangevallen, omvergelopen worden - door een dier
- 85 Aanwezig zijn van het slachtoffer of van een ander waardoor gevaar voor de persoon zelf en eventueel ook voor anderen ontstaat
- 89 Overige afwijkende gebeurtenissen, behorend tot groep 80, hierboven niet vermeld
- 99 Overige afwijkende gebeurtenissen, niet in deze lijst vermeld

Tabel B. – Bij de afwijkende gebeurtenis betrokken voorwerp

Voor de classificatie van het bij de afwijkende gebeurtenis betrokken voorwerp zal alleen het betrokken voorwerp, dat verband houdt met de (laatste) afwijkende gebeurtenis, in aanmerking worden genomen. Indien verscheidene bij de (laatste) afwijkende gebeurtenis betrokken voorwerpen kunnen worden ingeroepen, telt alleen het betrokken voorwerp dat in de tijd als laatste komt (het dichtste, in de tijd, bij het letsel).

Code *Omschrijving*

- 00.00 Geen betrokken voorwerp of geen informatie
- 00.01 Geen betrokken voorwerp
- 00.02 Geen informatie
- 00.99 Overige situaties, behorend tot groep 00, maar hierboven niet vermeld
- 01.00 Gebouwen, constructies, oppervlakken - gelijkvloers (binnen of buiten, vast of verplaatsbaar, tijdelijk of permanent) - niet gespecificeerd
- 01.01 Onderdelen van gebouwen, constructies - deuren, muren, wanden, ... en obstakels die als zodanig bedoeld zijn (ramen, schuiframen, ...)
- 01.02 Oppervlakken of loopruimten gelijkvloers - vloeren (binnen of buiten, landbouwgrond, sportterreinen, gladde vloeren, vloeren met obstakels, planken met spijkers, ...)

- 01.03 Oppervlakken of loopruimten gelijkvloers – drijvend
- 01.99 Overige gebouwen, constructies, oppervlakken - gelijkvloers, behorend tot groep 01, maar hierboven niet vermeld
- 02.00 Gebouwen, constructies, oppervlakken – in de hoogte (binnen of buiten) - niet gespecificeerd
- 02.01 Bovengrondse delen van gebouwen – vast (daken, terrassen, openingen, trappen, kades)
- 02.02 Constructies, oppervlakken in de hoogte – vast (loopbruggen, vaste ladders, pylonen)
- 02.03 Constructies, oppervlakken in de hoogte – beweegbaar (rolstellingen, verplaatsbare ladders, werkbakken, hefplatformen)
- 02.04 Constructies, oppervlakken in de hoogte – tijdelijk (tijdelijke stellingen, harnasgordels en vanglijnen)
- 02.05 Constructies, oppervlakken in de hoogte – drijvend (boorplatformen, stellingen op lichters)
- 02.99 Overige gebouwen, constructies, oppervlakken – in de hoogte, behorend tot groep 02, maar hierboven niet vermeld
- 03.00 Gebouwen, constructies, oppervlakken - ondergronds (binnen of buiten) - niet gespecificeerd
- 03.01 Graafwerkzaamheden, geulen, putten, kuilen, steile hellingen, werkkuilen
- 03.02 Onderaardse gangen, tunnels
- 03.03 Onderwateromgeving
- 03.99 Overige gebouwen, constructies, oppervlakken - ondergronds, behorend tot groep 03, maar hierboven niet vermeld
- 04.00 Distributiesystemen voor materialen, aanvoer, leidingen - niet gespecificeerd
- 04.01 Distributiesystemen voor materialen, aanvoer, leidingen - vast - voor gassen, vloeistoffen, vaste stoffen, incl. laadtrechters
- 04.02 Distributiesystemen voor materialen, aanvoer, leidingen – verplaatsbaar
- 04.03 Rioleringen, drainage
- 04.99 Overige distributiesystemen voor materialen, toevoer, leidingen, behorend tot groep 04, maar hierboven niet vermeld
- 05.00 Motoren, systemen voor transmissie en opslag van energie - niet gespecificeerd
- 05.01 Motoren, generatoren (thermische, elektrische of stralingsenergie), incl. compressors, pompen
- 05.02 Systemen voor transmissie en opslag van energie (mechanisch, pneumatisch, hydraulisch, elektrisch, incl. batterijen en accu's)
- 05.99 Overige systemen voor transmissie en opslag van energie, behorend tot groep 05, maar hierboven niet vermeld
- 06.00 Handgereedschap - niet gemotoriseerd - niet gespecificeerd
- 06.01 Handgereedschap - niet gemotoriseerd - voor zagen
- 06.02 Handgereedschap - niet gemotoriseerd - voor snijden, snoeien (incl. scharen, kniptangen, snoeischaren)
- 06.03 Handgereedschap - niet gemotoriseerd - voor slijpen, steken, beitelen, snoeien, maaien
- 06.04 Handgereedschap - niet gemotoriseerd - voor krabben, polijsten, schuren
- 06.05 Handgereedschap - niet gemotoriseerd - voor boren, draaien, schroeven
- 06.06 Handgereedschap - niet gemotoriseerd - voor spijkeren, klinken, nieten
- 06.07 Handgereedschap - niet gemotoriseerd - voor naaien, breien
- 06.08 Handgereedschap - niet gemotoriseerd - voor lassen, lijmen
- 06.09 Handgereedschap - niet gemotoriseerd - voor extractie van materialen en grondbewerking (incl. landbouwwerktuigen)
- 06.10 Handgereedschap - niet gemotoriseerd - voor poetsen, smeren, wassen, schoonmaken
- 06.11 Handgereedschap - niet gemotoriseerd - voor schilderen
- 06.12 Handgereedschap - niet gemotoriseerd - voor vasthouden, grijpen

- 06.13 Handgereedschap - niet gemotoriseerd - voor keukenwerkzaamheden (uitgezonderd messen)
- 06.14 Handgereedschap - niet gemotoriseerd - voor medische en chirurgische doeleinden - prikkend, snijvend
- 06.15 Handgereedschap - niet gemotoriseerd - voor medische en chirurgische doeleinden – overige, niet snijvend
- 06.99 Overig handgereedschap - niet gemotoriseerd – voor overige werkzaamheden, behorend tot groep 06, maar hierboven niet vermeld
- 07.00 Mechanisch gereedschap met de hand bediend - niet gespecificeerd
- 07.01 Mechanisch handgereedschap - voor zagen
- 07.02 Mechanisch handgereedschap - voor snijden, snoeien (incl. scharen, kniptangen, snoeischaren)
- 07.03 Mechanisch handgereedschap - voor slijpen, steken, beitelen (grootte hagen zie 09.02), snoeien, maaien
- 07.04 Mechanisch handgereedschap - voor krabben, polijsten, schuren (incl. doorslijpmachine)
- 07.05 Mechanisch handgereedschap - voor boren, draaien, schroeven
- 07.06 Mechanisch handgereedschap - voor spijkeren, klinken, nieten
- 07.07 Mechanisch handgereedschap - voor naaien, breien
- 07.08 Mechanisch handgereedschap - voor lassen, lijmen
- 07.09 Mechanisch handgereedschap - voor extractie van materialen en grondbewerking (incl. landbouwmachines, betonbrekers)
- 07.10 Mechanisch handgereedschap - voor poetsen, smeren, wassen, schoonmaken (incl. stofzuiger, hogedrukreiniger)
- 07.11 Mechanisch handgereedschap - voor schilderen
- 07.12 Mechanisch handgereedschap - voor vasthouden, grijpen
- 07.13 Mechanisch handgereedschap - voor keukenwerkzaamheden (uitgezonderd messen)
- 07.14 Mechanisch handgereedschap - voor verwarmen (incl. droger, verfafbrander, strijkijzer)
- 07.15 Mechanisch handgereedschap - voor medische en chirurgische doeleinden - prikkend, snijvend
- 07.16 Mechanisch handgereedschap - voor medische en chirurgische doeleinden – overige, niet snijvend
- 07.17 Pneumatische spuitwerktuigen (zonder het werktuig nauwkeurig weer te geven)
- 07.99 Met de hand bediend mechanisch gereedschap, voor overige werkzaamheden, behorend tot groep 07, maar hierboven niet vermeld
- 08.00 Handgereedschap - zonder aanduiding over aandrijving - niet gespecificeerd
- 08.01 Handgereedschap - zonder aanduiding over aandrijving - voor zagen
- 08.02 Handgereedschap - zonder aanduiding over aandrijving - voor snijden, afsnijden (incl. scharen, kniptangen, snoeischaren)
- 08.03 Handgereedschap - zonder aanduiding over aandrijving - voor slijpen, steken, beitelen, snoeien, maaien
- 08.04 Handgereedschap - zonder aanduiding over aandrijving - voor krabben, polijsten, schuren
- 08.05 Handgereedschap - zonder aanduiding over aandrijving - voor boren, draaien, schroeven
- 08.06 Handgereedschap - zonder aanduiding over aandrijving - voor spijkeren, klinken, nieten
- 08.07 Handgereedschap - zonder aanduiding over aandrijving - voor naaien, breien
- 08.08 Handgereedschap - zonder aanduiding over aandrijving - voor lassen, lijmen
- 08.09 Handgereedschap - zonder aanduiding over aandrijving - voor extractie van materialen en grondbewerking (incl. landbouwmachines)
- 08.10 Handgereedschap - zonder aanduiding over aandrijving - voor poetsen, smeren, wassen, schoonmaken
- 08.11 Handgereedschap - zonder aanduiding over aandrijving - voor schilderen

- 08.12 Handgereedschap - zonder aanduiding over aandrijving - voor vasthouden, grijpen
- 08.13 Handgereedschap - zonder aanduiding over aandrijving - voor keukenwerkzaamheden (uitgezonderd messen)
- 08.14 Handgereedschap - zonder aanduiding over aandrijving - voor medische en chirurgische doeleinden - prikkend, snijdend
- 08.15 Handgereedschap - zonder aanduiding over aandrijving - voor medische en chirurgische doeleinden – overige, niet snijdend
- 08.99 Overig handgereedschap - zonder aanduiding over aandrijving – voor overige werkzaamheden, behorend tot groep 08, maar hierboven niet vermeld
- 09.00 Machines en uitrusting - draagbaar of verplaatsbaar - niet gespecificeerd
- 09.01 Draagbare of verplaatsbare machines - voor opgravingen en grondbewerking - mijnbouw, steen/zandgroeven en machines voor de bouw, openbare werken
- 09.02 Draagbare of verplaatsbare machines – voor grondbewerking, landbouw
- 09.03 Draagbare of verplaatsbare machines (niet voor grondbewerking) - voor bouwplaatsen
- 09.04 Verplaatsbare vloerreinigingsmachines
- 09.99 Overige draagbare of verplaatsbare machines, behorend tot groep 09, maar hierboven niet vermeld
- 10.00 Machines en uitrusting - vast gemonteerd - niet gespecificeerd
- 10.01 Vast gemonteerde machines voor opgravingen en grondwerkzaamheden
- 10.02 Machines voor het voorbereiden van materialen, breken, vermalen, filteren, scheiden, mengen, kneden
- 10.03 Machines voor het verwerken van materialen - chemische procedés (reactoren, fermentoren)
- 10.04 Machines voor het verwerken van materialen - warmteprocedés (oven, drooginstallaties, droogruimtes)
- 10.05 Machines voor het verwerken van materialen - koudeprocedés (koudeopwekking)
- 10.06 Machines voor het verwerken van materialen - andere procedés
- 10.07 Machines voor vormen - persen, pletten
- 10.08 Machines voor vormen - kalanderen, lamineren, machines met rollen (incl. voor papierfabricage)
- 10.09 Machines voor vormen - door injectie, extrusie, inblazing, spinnen, afgieten, smelten
- 10.10 Bewerkingsmachines - voor schaven, frezen, vlakslijpen, slijpen, polijsten, draaien, boren
- 10.11 Bewerkingsmachines - voor zagen
- 10.12 Bewerkingsmachines - voor snijden, splijten, snoeien (incl. decoupeerpers, schaar, snijmachine, snijbrander)
- 10.13 Machines voor oppervlaktbewerking - schoonmaken, wassen, drogen, schilderen, drukken
- 10.14 Machines voor oppervlaktbewerking - galvaniseren, elektrolytische oppervlaktbehandeling
- 10.15 Machines voor assembleren (lassen, lijmen, spijkeren, schroeven, klinken, spinnen, kabeldraaien, naai-en, nieten)
- 10.16 Machines voor conditioneren, verpakken (vullen, etiketteren, sluiten, enz.)
- 10.17 Overige machines voor specifieke industriële doeleinden (machines voor controle, testen, diverse machines)
- 10.18 Speciale machines voor landbouw, veeteelt, niet behorend tot de hierboven genoemde machines
- 10.99 Overige machines en uitrusting - vast gemonteerd - behorend tot groep 10, maar hierboven niet vermeld
- 11.00 Systemen voor gesloten of open transport en opslag - niet gespecificeerd
- 11.01 Vaste transportbanden, materialen en systemen voor ononderbroken transport – loopbanden, roltrappen, kabelbanen, rolbanden, ...
- 11.02 Vracht- en personenliften, hefinstallaties – goederenlift, hijsemmer, krik
- 11.03 Vaste of verplaatsbare kranen, op voertuigen gemonteerd, loopkranen, hefmaterieel voor hangende lasten

- 11.04 Verplaatsbare transportsystemen, transportwagentjes (al dan niet gemotoriseerd) – kruiwagens, palethefwagentje, enz.
- 11.05 Installaties voor heffen, vastmaken, grijpen en diverse transportmiddelen (incl. stropen, haken, takels, enz.)
- 11.06 Systemen voor opslag, verpakking, containers, (silo's, reservoirs, tanks, bassins) – vast gemonteerd
- 11.07 Systemen voor opslag, transport, containers, laadbakken – verplaatsbaar
- 11.08 Hulpmiddelen voor opslag, stellingen, palletstellingen, palletten
- 11.09 Diverse verpakkingen, klein en middelgroot, verplaatsbaar (diverse bakken en vaten, flessen, kisten, gasflessen, brandblussers, enz.)
- 11.99 Overige systemen voor gesloten of open transport en opslag, behorend tot groep 11, maar hierboven niet vermeld
- 12.00 Voertuigen voor transport over land - niet gespecificeerd
- 12.01 Zware voertuigen - vrachtwagens (goederenvervoer), bussen en touringcars (personenvervoer)
- 12.02 Lichte voertuigen - vracht- of personenvervoer
- 12.03 Voertuigen - met twee of drie wielen, al dan niet gemotoriseerd
- 12.04 Overige vervoermiddelen over land: ski's, rolschaatsen, ...
- 12.99 Overige voertuigen voor transport over land, behorend tot groep 12, maar hierboven niet vermeld
- 13.00 Overige transportvoertuigen - niet gespecificeerd
- 13.01 Voertuigen - op rails, incl. hangende monorail: vrachtvervoer
- 13.02 Voertuigen - op rails, incl. hangende monorail: personenvervoer
- 13.03 Vaartuigen: vrachtvervoer
- 13.04 Vaartuigen: personenvervoer
- 13.05 Vaartuigen: visserij
- 13.06 Luchtvoertuigen: vrachtvervoer
- 13.07 Luchtvoertuigen: personenvervoer
- 13.99 Overige transportvoertuigen, behorend tot groep 13, maar hierboven niet vermeld
- 14.00 Materialen, voorwerpen, producten, onderdelen van machines, breukmateriaal, stof – niet gespecificeerd
- 14.01 Bouwmaterialen - groot en klein: prefab-elementen, bekistingsonderdelen, balken, bakstenen, dakpannen, enz.
- 14.02 Bouwmateriaal of onderdelen van machines, voertuigen: chassis, kettingkast, kruk, wiel, enz.
- 14.03 Bewerkte stukken of elementen, machinewerktuigen (incl. deeltjes en splinters afkomstig van deze voorwerpen)
- 14.04 Assemblage-elementen: schroeven, spijkers, bouten, enz.
- 14.05 Deeltjes, stof, scherven, stukjes, spatten, splinters en andere breukdeeltjes
- 14.06 Landbouwproducten - (incl. graankorrels, stro, overige landbouwproducties)
- 14.07 Producten - voor de landbouw, veeteelt (incl. meststoffen, veevoeder)
- 14.08 Opgeslagen producten - incl. voorwerpen en verpakkingen in opslag
- 14.09 Opgeslagen producten - in rollen, klossen
- 14.10 Lasten - d.m.v. mechanisch transportmiddel verplaatst
- 14.11 Lasten - hangend aan hefinstallaties, kraan
- 14.12 Lasten - met de hand gebruiken
- 14.99 Overige materialen, voorwerpen, producten, onderdelen van machines, behorend tot groep 14, maar hierboven niet vermeld
- 15.00 Chemische stoffen, explosieven, radioactieve stoffen, biologische stoffen - niet gespecificeerd
- 15.01 Bijtende, corrosieve stoffen (vast, vloeibaar of gasvormig)
- 15.02 Schadelijke, giftige stoffen (vast, vloeibaar of gasvormig)

- 15.03 Ontvlambare stoffen (vast, vloeibaar of gasvormig)
- 15.04 Explosieven, reactieve stoffen (vast, vloeibaar of gasvormig)
- 15.05 Gassen, dampen zonder specifieke uitwerking (biologisch inert, verstikkend)
- 15.06 Radioactieve stoffen
- 15.07 Biologische stoffen
- 15.08 Stoffen, materialen zonder specifieke risico's (water, inerte materialen, enz.)
- 15.99 Overige chemische stoffen, explosieven, radioactieve stoffen, biologische stoffen, behorend tot groep 15, maar hierboven niet vermeld
- 16.00 Veiligheidssystemen en veiligheidsuitrusting - niet gespecificeerd
- 16.01 Veiligheidssystemen - op machines
- 16.02 Persoonlijke beschermingssystemen
- 16.03 Systemen en uitrusting voor hulpverlening
- 16.99 Overige veiligheidssystemen en veiligheidsuitrusting, behorend tot groep 16, maar hierboven niet vermeld
- 17.00 Kantooruitrusting en persoonlijke uitrusting, sportuitrusting, wapens, huishoudelijke apparaten - niet gespecificeerd
- 17.01 Meubilair
- 17.02 Apparatuur – informatica, bureautica, reprografie, communicatie
- 17.03 Benodigdheden - voor onderwijs, schrijven, tekenen (schrijfmachine, frankeermachine, vergrotingsapparaat, prikklok)
- 17.04 Artikelen en uitrusting voor sport en spel
- 17.05 **Wapens**
- 17.06 Persoonlijke bezittingen, kleding
- 17.07 Muziekinstrumenten
- 17.08 Huishoudelijke apparaten, gebruiksartikelen, voorwerpen, linnengoed (voor professioneel gebruik)
- 17.99 Overige kantooruitrusting en persoonlijke uitrusting, sportuitrusting, wapens, behorend tot groep 17, maar hierboven niet vermeld
- 18.00 Levende organismen en mensen - niet gespecificeerd
- 18.01 Bomen, planten, kweekproducten
- 18.02 Dieren - huisdieren, vee
- 18.03 **Dieren - wilde dieren, insecten, slangen**
- 18.04 **Micro-organismen**
- 18.05 **Virussen**
- 18.06 Mensen
- 18.99 Overige levende organismen, behorend tot groep 18, maar hierboven niet vermeld
- 19.00 Bulkafval - niet gespecificeerd
- 19.01 Bulkafval - stoffen, producten, materialen, voorwerpen
- 19.02 **Bulkafval - chemische stoffen**
- 19.03 **Bulkafval - biologische, plantaardige, dierlijke stoffen**
- 19.99 Overig bulkafval, behorend tot groep 19, maar hierboven niet vermeld
- 20.00 Fysische verschijnselen en natuurlijke elementen - niet gespecificeerd
- 20.01 Fysische verschijnselen - lawaai, natuurlijke straling, licht, lichtboog, overdruk, onderdruk, druk
- 20.02 Natuurlijke en atmosferische elementen (incl. watervlaktes, modder, regen, hagel, sneeuw, ijzel, windstoot, enz.)
- 20.03 Natuurrampen (overstroming, vulkanisme, aardbeving, vloedgolf, vuur, brand, enz.)
- 20.99 Overige fysische verschijnselen en natuurlijke elementen, behorend tot groep 20, maar hierboven niet vermeld
- 99.00 Overige betrokken voorwerpen die niet in deze lijst vermeld worden

Tabel C.– Getroffen preventiemaatregelen om de herhaling van een dergelijk ongeval te voorkomen

Betrokken gebieden.

1. Geen.
2. Individuele factor.
 - 2.1. Arbeidspost.
 - 2.2. Aanleren.
 - 2.3. Herziening van de bevelen.
 - 2.4. Toezicht op de arbeidsmethoden.
 - 2.5. Aanpassing van de arbeidspost.
 - 2.6. Andere maatregelen.
3. Materiële factor.
 - 3.1. Inspectie.
 - 3.2. Onderhoud.
 - 3.3. Materieel.
 - 3.4. PBM of CBM.
 - 3.5. Leefmilieu, omgevingsfactoren.
 - 3.6. Andere maatregelen.

Tabel D.- Gevolgen van het ongeval

1. Voorziene tijdelijke ongeschiktheid. Aantal kalenderdagen ongeschiktheid tussen de datum van het ongeval en de vermoedelijke datum van de werkherneming.
2. Voorziene blijvende ongeschiktheid (overlijden - blijvende ongeschiktheid). Deze wordt berekend op basis van 7500 verloren dagen voor een overlijden of een ongeschiktheid van 100 pct.
In geval van gedeeltelijke ongeschiktheid wordt de forfaitaire ongeschiktheid berekend volgens de beschikbare inlichtingen op het ogenblik waarop deze steekkaart wordt opgesteld, namelijk op grond van de geneeskundige bepaling van de bestendige werkongeschiktheid, en bij ontstentenis, volgens de aanduidingen van onderstaande tabel:
 1. Dood : 7.500
 2. Volledige blijvende ongeschiktheid : 7.500
 3. Verlies van een arm boven de elleboog : 5.450
 4. Verlies van een arm aan of onder de elleboog : 4.900
 5. Verlies van een hand : 4.450
 6. Verlies van een duim : 1.700
 7. Verlies van een vinger : 825
 8. Verlies van twee vingers : 1.875
 9. Verlies van drie vingers : 2.700
 10. Verlies van vier vingers : 3.200
 11. Verlies van een duim en een vinger : 2.475
 12. Verlies van een duim en twee vingers : 3.100
 13. Verlies van een duim en drie vingers : 3.850
 14. Verlies van een duim en vier vingers : 4.050
 15. Verlies van een been boven de knie : 6.000
 16. Verlies van een been aan of onder de knie : 4.875
 17. Verlies van een voet : 3.750
 18. Verlies van een grote teen of meerdere tenen : 500
 19. Verlies van het gezicht van een oog : 2.800
 20. Verlies van het gezicht van twee ogen : 7.500
 21. Verlies van het gehoor van een oor : 1.500
 22. Verlies van het gehoor van twee oren : 6.000

Deze lijst wordt gebruikt om de letsels in te delen veroorzaakt door arbeidsongevallen of ongevallen op de weg van en naar het werk, met uitsluiting in het bijzonder van de beroepsziekten.

Algemeen coderingsprincipe: Ingeval van meerdere letsels die bij één ongeval zijn opgelopen waarbij één van de letsels duidelijk ernstiger is dan het (de) andere, moet dit ongeval worden gerangschikt in de groep die beantwoordt aan de aard van het duidelijk ernstigste letsel. Alleen in gevallen waarin het slachtoffer twee of meer soorten letsels heeft opgelopen en één daarvan niet als ernstiger dan het (de) andere kan worden beschouwd, moet code 120 meerdere letsels worden gebruikt.

Code Omschrijving

000	Onbekend letsel: Informatie ontbreekt
010	Wonden en oppervlakkige letsels
011	Oppervlakkige letsels Omvat de kneuzingen, builen, hematomen, schaafwonden, schrammen, blaren, beten van niet-giftige insecten, oppervlakkige wonden Omvat ook de hoofd huidwonden en oppervlakkige letsels en vreemde voorwerpen die het oog, oor, enz. binnendringen Omvat niet de beten van giftige dieren (code 071)
012	Open wonden Omvat de scheurwonden, open wonden, snijwonden, kneuzingen met wonden, verlies van nagels; wonden met letsel aan spieren, pezen en zenuwen Omvat niet de traumatische amputaties, verwijdering van de oogbol; avulsie van het oog (code 040); gecompliceerde botbreuken (code 022); verbrandingen met open wonden (code 061); oppervlakkige letsels (code 011)
013	Vleeswonden met verlies van weefsel
019	Andere soorten wonden en oppervlakkige letsels
020	Botbreuken
021	Gesloten botbreuken Omvat de enkelvoudige botbreuken; botbreuken met letsels aan gewrichten (ontwrichtingen enz.); botbreuken met inwendige letsels of zenuwletsels
022	Open botbreuken Omvat de botbreuken met letsels aan weke delen van het lichaam (gecompliceerde botbreuken)
029	Andere soorten botbreuken
030	Ontwrichtingen, verstuingen en verrekkingen Omvat alle acute problemen met de skeletmusculatuur als gevolg van overbelasting van spieren, pezen, banden en gewrichten
031	Ontwrichtingen Omvat de subluxaties en verschuiving van beendereinden bij de gewrichten Omvat niet de verschoven botbreuk (code 021)
032	Verstuikingen en verrekkingen Omvat de overbelastingen die leiden tot breuken en scheuren van spieren, pezen, banden (en gewrichten), alsmede hernia's als gevolg van overbelasting Omvat niet de verschuivingen van beendereinden bij de gewrichten die moeten worden gecodeerd onder 031; indien deze gepaard gaan met een open wond, moeten ze onder 012 worden gecodeerd
039	Andere soorten ontwrichtingen, verstuingen en verrekkingen
040	Traumatische amputaties (verlies van ledematen) Omvat de amputaties en kneuzingen, verwijdering van de oogbol, inclusief traumatische avulsie van het oog en verlies van oor/oren
041	Afzettingen
050	Schuddingen en inwendige letsels Omvat alle inwendige letsels zonder botbreuken, met andere woorden alle inwendige kneuzingen, bloedingen, scheurwonden, hersenletsels en scheuring

- van inwendige organen
Omvat niet de open wonden (code 012) en letsels die gepaard gaan met botbreuk (codes in groep 020)
- 051 Schuddingen
Omvat de intracraniale letsels
- 052 Inwendige letsels
Omvat de letsels van organen in borstkas en buik en van bekkenorganen
- 053 Schuddingen en inwendige letsels die in afwezigheid van behandeling levensbedreigend kunnen zijn
- 054 Schadelijke effecten van elektriciteit
- 059 Andere soorten schuddingen en inwendige letsels
- 060 Verbrandingen, brandplekken (door kokende vloeistof) en bevrozing
- 061 Brandplekken (thermische – door kokende vloeistof) en verbrandingen
Omvat de verbrandingen door hete voorwerpen of open vuur; brandplekken door kokende vloeistof; wrijvingsschroeiplekken; stralingsverbrandingen (infrarood); zonnebrand; effecten van bliksem; verbrandingen ten gevolge van elektrische stroom, verbrandingen met open wond
Omvat niet de stralingseffecten, behalve verbrandingen (code 102)
- 062 Chemische verbrandingen (corrosie)
Omvat de chemische verbrandingen (alleen uitwendige verbrandingen)
Omvat niet de verbrandingen als gevolg van het inslikken van een corrosieve of bijtende stof (code 071)
- 063 Bevrozing
Omvat de effecten van temperatuurdaling (bevrozing); gedeeltelijke dikte­huidverlies, bevrozing met afgestorven weefsel (necrose)
Omvat niet de abnormaal lage lichaamstemperatuur (hypothermie) en andere effecten van overmatige koude (code 103)
- 069 Andere soorten verbrandingen, brandplekken door kokende vloeistof en bevrozing
- 070 Vergiftigingen en infecties
- 071 Acute vergiftigingen
Omvat de acute effecten van injectie, ingestie en absorptie of inhalatie van toxische, corrosieve of bijtende stoffen; beten van giftige dieren; verstikking door koolmonoxide of andere toxische gassen
Omvat niet de uitwendige chemische verbrandingen (code 062); anafylactische shock (code 119)
- 072 Acute infecties
Omvat de infecties door virus, bacterie en andere infectueuze stoffen
- 079 Andere soorten vergiftigingen en infecties
- 080 Verdrinking en verstikking
- 081 Verstikking
Omvat de verstikking door samendrukking, afsnoering of wurging; omvat ook verstikking door het ontbreken of reduceren van zuurstof in de omgevingslucht en verstikking door vreemde voorwerpen in de luchtwegen
Omvat niet de verstikking door koolmonoxide of andere toxische gassen (code 071)
- 082 Verdrinking en niet dodelijke onderdompeling
Omvat niet de verstikking zoals gedefinieerd in 081; bedolven onder materialen of andere niet-vloeibare massa's (bv. sneeuw, aarde enz.)
- 089 Andere soorten verdrinking en verstikking
- 090 Effecten van lawaai, trillingen en druk
- 091 Acuut gehoorverlies
Omvat het partieel of totaal gehoorverlies
- 092 Effecten van druk
Omvat de effecten van lucht- en waterdruk (barotrauma)
- 099 Andere effecten van lawaai, trillingen en druk
Omvat de geluidstrauma's, vibratiesyndroom, enz.
- 100 Effecten van extreme temperaturen, licht en straling

- 101 Hitte en zonnesteken
Omvat de effecten van overmatige natuurlijke hitte en zonnestraling (hitteslagen, zonnesteken) of door de mens veroorzaakte hitte
Omvat niet de shock veroorzaakt door bliksem (code 112); zonnebrand (code 061)
- 102 **Effecten van straling (niet-thermische)**
Omvat de effecten van röntgenstralen, radioactieve stoffen, ultraviolette stralen, ioniserende straling, lassersogen
- 103 Effecten van temperatuurdaling
Omvat de accidentele hypothermie en andere effecten van temperatuurdaling
Omvat niet de bevroering (code 063)
- 109 Andere effecten van extreme temperaturen, licht en straling
- 110 Shocks
- 111 Shocks na agressie en bedreigingen
Omvat de shocks na agressie en bedreigingen door personen, shock na bankoverval, agressie door klanten; "sociale conflicten"
Omvat niet de anafylactische shock (code 119); shock na traumatische letsels (code 112)
- 112 Traumatische shocks
Omvat de elektroshock, shock veroorzaakt door bliksem, onmiddellijke of latere shock ten gevolge van letsel
Omvat niet anafylactische shock (code 119); agressie en bedreigingen door personen (code 111); gevallen zonder directe lichamelijke letsels
- 119 Andere soorten shocks
Omvat de agressies door dieren zonder direct lichamelijk letsel; natuurrampen en andere gebeurtenissen die niet direct door mensen zijn veroorzaakt en het slachtoffer geen direct lichamelijk letsel berokkenen; anafylactische shock
- 120 Multipiele letsels
Deze groep is beperkt tot gevallen waar het slachtoffer twee of meer even ernstige soorten letsels heeft opgelopen
- 999 Andere, niet onder andere punten opgenomen gespecificeerde letsels
Deze groep dient alleen voor de indeling van letsels die niet onder andere punten zijn opgenomen: zenuw- en ruggenmergletsel; letsel aan bloedvaten; vreemde voorwerpen die via een natuurlijke opening binnendringen, enz.

Tabel F. – Verwond deel van het lichaam

De groepen betreffende de verschillende plaatsen moeten enkel gebruikt worden voor de rangschikking van de gevallen, waarin het slachtoffer diverse letsels opliep op diverse plaatsen, waarvan klaarblijkelijk geen enkel letsel erger is dan de andere.

Zo het ongeval verschillende letsels veroorzaakt op diverse plaatsen en één hiervan duidelijk erger is dan de overige, dan wordt dat ongeval ondergebracht in de groep die overeenstemt met de plaats van het zwaarste letsel.

Code Omschrijving

- 00 Verwond deel van het lichaam niet gespecificeerd
- 10 Hoofd, niet nader gespecificeerd
- 11 Hoofd (caput), hersenen en hersenzenuwen en -bloedvaten
- 12 Aangezicht
- 13 Oog/ogen
- 14 Oor/oren
- 15 Tand
- 18 Hoofd, diverse plaatsen gewond
- 19 Hoofd, andere hierboven niet genoemde delen
- 20 Hals, inclusief ruggengraat en halswervels
- 21 Hals, inclusief ruggengraat en halswervels
- 29 Hals, andere hierboven niet genoemde delen

30	Rug, inclusief ruggengraat en rugwervels
31	Rug, inclusief ruggengraat en rugwervels
39	Rug, andere hierboven niet genoemde delen
40	Romp en organen, niet nader gespecificeerd
41	Borstkas, ribben met gewrichten en schouderbladen
42	Borststreek met organen
43	Bekken en buik met organen
48	Romp, diverse plaatsen gewond
49	Romp, andere hierboven niet genoemde delen
50	Bovenste ledematen, niet nader gespecificeerd
51	Schouder en schoudergewrichten
52	Arm, inclusief elleboog
53	Hand
54	Vinger(s)
55	Pols
58	Bovenste ledematen, diverse plaatsen gewond
59	Bovenste ledematen, andere hierboven niet genoemde delen
60	Onderste ledematen, niet nader gespecificeerd
61	Heup en heupgewricht
62	Been, inclusief knie
63	Enkel
64	Voet
65	Teen/tenen
68	Onderste ledematen, diverse plaatsen gewond
69	Onderste ledematen, andere hierboven niet genoemde delen
70	Gehele lichaam en diverse plaatsen, niet nader gespecificeerd
71	Gehele lichaam (systemische gevolgen)
78	Diverse plaatsen van het lichaam gewond
99	Andere hierboven niet genoemde delen van het lichaam

8. ONLINE REFERENTIES

www.constructiv.be

www.facebook.com/constructiv.be

www.werk.belgie.be

www.socialsecurity.be

www.economie.fgov.be

De dossiers zijn tot stand gekomen dankzij de bijdrage van de volgende organisaties:

constructiv

Constructiv

Koningsstraat 132 bus 1, 1000 Brussel
t +32 2 209 65 65 • f +32 2 209 65 00
www.constructiv.be • info@constructiv.be

Deze publicatie is beschikbaar onder de licentie Creative Commons: Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.nl>

Deze licentie laat toe het werk te kopiëren, distribueren, vertonen, op te voeren, en om afgeleid materiaal te maken, zolang **Constructiv** vermeld wordt als maker van het werk, het werk niet commercieel gebruikt wordt en afgeleide werken onder identieke voorwaarden worden verspreid.

constructiv

Koningsstraat 132 bus 1, 1000 Brussel
t +32 2 209 65 65 • f +32 2 209 65 00
www.constructiv.be • info@constructiv.be